

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ
ΠΕΡΙΚΛΗ ΠΕΪΜΑΝΙΔΗ**

**ΘΕΜΑ: «ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΥ ΣΚΥΛΟΥ
ΤΥΠΟΥ ΣΕΤΤΕΡ»**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Δρ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΑΜΠΙΔΗΣ
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

Πίνακας Περιεχομένων

Κεφ.	Περιεχόμενα	Σελ.
	Πρόλογος	5
1.	Εισαγωγή	7
2.	Καταγωγή και ιστορία	8
3.	Φυλές και χαρακτηριστικά	12
3.1.	Αγγλικό Σέττερ (English Setter)	12
3.2.	Ιρλανδικό Σέττερ (Irish Setter)	13
3.3.	Γκόρντον Σέττερ (Gordon Setter)	13
4.	Το Αγγλικό Σέττερ στον κόσμο	15
5.	Το Αγγλικό Σέττερ στην Ελλάδα	17
6.	Προσόντα	20
7.	Εκγύμναση	23
8.	Για ποιόν είναι κατάλληλο και η σωστή επιλογή	24
9.	Εθνικός τύπος (Στάνταρ)	26
10.	Ο τύπος εργασίας του	29
11.	Συμπέρασμα	31
12.	Βιβλιογραφία	32

Πρόλογος

Η πτυχιακή εργασία αυτή διενεργήθηκε στο Τμήμα Ζωικής Παραγωγής της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης.

Η αγάπη μου προς τον κυνηγητικό σκύλο και ιδιαίτερα για το «Σέττερ», που κατά την γνώμη μου αποτελεί το νούμερο ένα σκύλο φέρμας, με ώθησαν στην επιλογή του θέματος αυτού.

Η δυσκολία της όλης εργασίας έγκειται στην έλλειψη εκτροφών του σκύλου της φυλής αυτής, καθώς και στην ανεύρεση βιβλιογραφίας και πηγών πάνω στο θέμα διότι αποτελεί ένα εξειδικευμένο αντικείμενο. Επίσης, δυσκολία διαπιστώθηκε και στον τομέα της τεχνογνωσίας διότι η φυλή αυτή δεν έχει αναπτυχθεί πολύ στην χώρα μας. Τελευταία μόλις άρχισε να κάνει την εμφάνισή της και διαρκώς αναπτύσσεται, Έτσι οι εκτροφείς που ασχολούνται δεν έχουν εξειδικευμένες γνώσεις πάνω στην συγκεκριμένη φυλή.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κτηνίατρο κ. Μενέλαο Λευκαδίτη για την πολύτιμη βοήθεια που μου πρόσφερε στην εύρεση της κατάλληλης βιβλιογραφίας, καθώς επίσης και τον καθηγητή μου Δρ. Βασίλειο Μπαμπίδη, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Ζωικής Παραγωγής, για την επίβλεψη της εργασίας και τον κ. Γεώργιο Γεωργιαδη, ΕΤΠ του Τμήματος Ζωικής Παραγωγής, για την παροχή χρήσιμων πληροφοριών επί του θέματος. Χωρίς τη βοήθεια των προαναφερομένων δε θα ήταν δυνατή η συγγραφή αυτής της πτυχιακής εργασίας.

1. Εισαγωγή

Η Αγγλία, από αρχαιοτάτη εποχή, υπήρξε συνεχώς η κατ'έξοχην χώρα της κυνοτροφίας και της κυνοφιλίας.

Ο Ιούλιος Καίσαρ εισήγαγε από τη χώρα αυτή ρωμαλέους μολοσσούς για τα ρωμαϊκά τσίρκα και ο Μέγας Ναπολέων την ονόμασε χώρα των αλόγων και των σκυλιών.

Η Αγγλία κατέχει σήμερα περί τις 60 αναγνωρισμένες διεθνώς εθνικές φυλές από τις οποίες πολλές κατέχουν τις πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κυνολογικής κλίμακας της κυνηγετικής τέχνης.

Από τα κυνηγετικά σκυλιά, τα σκυλιά φέρμας και ιδιαίτερα τα πόιντερ και τα αγγλικά σέττερ επιβλήθηκαν με τα προσόντα τους σ' όλο τον κόσμο και εξαπλώνονται παντού σε βάρος των εθνικών φυλών φέρμας των διαφόρων χωρών, απολαμβάνοντας τη συμπάθεια και τις προτιμήσεις συνεχών αυξανόμενων λεγεόνων ενθουσιασμένων κυνόφιλων κυνηγών. Τα πόιντερ και τα σέττερ έχουν καθαρά δικό τους διακεκριμένο τύπο και είναι τα υπέροχα προϊόντα της επιμελημένης και μεθοδικής εκτροφής και λαμπερής επιλογής της αγγλικής κυνοτροφικής και κυνοτεχνικής ευφυΐας.

Οι τρεις φυλές σέττερ είναι:

- 1) Το αγγλικό σέττερ,
- 2) Το ιρλανδικό σέττερ,
- 3) Το Γκόρντον σέττερ.

Από τις φυλές αυτές, το αγγλικό σέττερ είναι υψηλής περιλάμπρης κυνηγετικής κλάσης, το πιο γνωστό και εξαπλωμένο στον κυνηγετικό κόσμο όλων των κυνολογικά αναπτυγμένων χωρών και είναι τόσο γνωστό και δημοφιλές, ώστε σε οποιαδήποτε χώρα, όταν λένε απλώς σέττερ εννοούν, κατά κανόνα, το αγγλικό σέττερ.

Μερικοί κυνηγοί όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες, το ονομάζουν σέττερ Λάβερακ ιδίως το ασπρόμαυρο. Η ονομασία αυτή η οποία αναγράφεται ακόμη και σε κυνηγετικά βιβλία και περιοδικά είναι όχι μόνο αναχρονιστική και ακατάλληλη, αλλά και εντελώς λαθεμένη. Και αυτό γιατί ο Λάβερακ δε δημιούργησε τη φυλή αυτή για να πάρει το όνομά του, αλλά καλλιέργησε και πέτυχε τον παρελθόντα αιώνα απλώς μία γραμμή αίματος, έναν τύπο σέττερ, βελτιώνοντας ως κυνοτρόφος την παλαιά υπάρχουσα ράτσα. Μάλιστα αυτός ο τύπος σέττερ έχει εξαφανισθεί πριν από πολύ καιρό και δεν υπάρχει σήμερα σε κανένα μέρος του κόσμου.

Πλην αυτών, τα σημερινά σέττερ έχουν τελειοποιηθεί με πολλές και σύγχρονες διασταυρώσεις αίματος και είναι πολύ ανώτερα των παλαιών σε ωραιότητα, κομψότητα και κυνηγετικό ύφος (στυλ) και έχει πλέον καθιερωθεί διεθνώς, από παλαιά χρόνια, η επίσημη ονομασία Αγγλικό Σέττερ (English Setter).

Στην Αγγλία και σε μερικές άλλες χώρες, κυρίως βορειοδυτικές, συνηθίζουν να διαχωρίζουν το αγγλικό σέττερ, με βάση το χρώμα του, σε διάφορες ονομασίες: Μπλε μπελτόν (λευκό-μαύρο), Λίβερ μπελτόν (λευκό-καστανό-σικωτί), Όραντς μπελτόν (λευκό-πορτοκαλόχρωμο), Λέμον μπελτόν (λευκό-λεμονόχρωμο) και τρίχρωμο (λευκό-μαύρο-καστανό).

2. Καταγωγή και ιστορία

Το κυνηγετικό σέττερ είναι παλαιά φυλή, με πάνω από 4 αιώνες ιστορία, και προγενέστερο του πόνιτερ και αντιπροσωπεύει την μεγαλοπρεπέστερη και ευγενέστερη γενεά του παλαιού επανιέλ ή μακρότριχου μπρακ (ορτυγοθήρα, πτηνοθήρα ή δικτιοθήρα).

Από παλιές αναπαραστάσεις, προκύπτει ότι χρησιμοποιούταν από τον 15^ο αιώνα, στη δικτυοθηρία και στην ιερακοθηρία. Γυμνασμένο να κάθεται αμέσως με την κοιλιά κάτω μόλις οσφριζόταν το θήραμα, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στον κυνηγό να πλησιάσει και να ρίξει το δίχτυ (όπως το ρίχνει ο ψαράς) με το οποίο καλύπτει μαζί σκυλιά και πουλιά.

Ακριβώς για την ιδιαίτερη αυτή καθιστική φέρμα του, οι άγγλοι κυνηγοί το ονόμασαν ‘Σίττινγκ’ (sitting) σπάνιελ ή σίττινγκ ντογκ (από το ρήμα sit που σημαίνει κάθομαι) και από δω σίττερ και κατόπιν σέττερ. Στην ιερακοθηρία, όταν το σέττερ έπεφτε στο έδαφος σε φέρμα και παροτρυνόταν να σηκώσει το περωτό θήραμα ή ο ίδιος ο κυνηγός το σήκωνε, συγχρόνως άφηνε, από τη γροθιά του, να πετάξει το γεράκι για να αρπάξει και να σκοτώσει το θήραμά του (υπενθυμίζεται ότι τότε δεν υπήρχαν πυροβόλα όπλα). Έτσι σε μία εικονογραφία Αγγλικού κύονος πτηνοθήρα του 1583 φαίνεται το σέττερ. Επίσης, μεταγενέστεροι ζωγράφοι αποθανάτισαν το σκυλιά αυτό στους κατά καιρούς τύπους του.

Ομοίως και στη Γαλλία υπήρχαν παλαιά επανιέλ, τα οποία ονομάζονταν έτσι, διότι μόλις αντιλαμβάνονταν την παρουσία του θηράματος είχαν τη συνήθεια να πέφτουν στη γη και να συμμαζεύονται. Τα σκυλιά αυτά ονομάζονταν σιεν κουσάν (chiens couchants, σκυλιά κατακαθήμενα).

Όπως βλέπουμε, υπήρχε ένας ενδιαφέρων παραλληλισμός μεταξύ γαλλικών και αγγλικών κατακαθήμενων παλαιών επανιέλ, γεγονός που έχει σημασία σχετικά με την προέλευση του αγγλικού σέττερ.

Ο πρώτος που τελειοποίησε την εκγύμναση του σκυλιού αυτού στη δικτυοθηρία, ήταν ο Γιόβε Ντάντλεν, δούκας του Νόρθμπερλεντ, το 1955 μ.Χ. Ο Κάιους γράφοντας το 1577 για τους Σίττινγκς σπάνιελ, μας δίνει μία συνοπτική εικόνα του λευκού μαύρου σέττερ (μπλε μελτόν): «... τα περισσότερα έχουν λευκό τρίχωμα με μαύρες κηλίδες και στίγματα, που αναμειγνύόμενα αυτά τα χρώματα, δίνουν μια απόχρωση όπως το μπλε μάρμαρο».

Για την προέλευση του σέττερ από το παλιό επανιέλ αναφέρει και ένα παλιό εικονογραφημένο χειρόγραφο με τον τίτλο «Μείτζερ οφ Γκέιμ», που τηρείται στο βρετανικό μουσείο. Το έγγραφο αυτό, κατά τη γνώμη μερικών ειδικών, είχε γραφεί το 1360 μ.Χ. από τον Έδμοντο ντε Λέγκλεν, γιο του Εδουάρδου Γ', βασιλιά της Αγγλίας, και κατ' άλλους από το γιο του πρώτου, τον Εδουάρδο Δούκα της Υόρκης, ο οποίος αναφέρει διάφορα εδάφια από το βιβλίο «Το βιβλίο του κυνηγιού La Livre de la chesse», το οποίο έγραψε το 1383 μ.Χ. ο Γκάστον Φοίβος κόμης ντε Φουά (Gaston Phoebus compete de Foix). Στο περίφημο βιβλίο του ο Κόμης Γκάστον Φοίβος, ο οποίος διατηρούσε 1500 σκυλιά στο κυνοστάσιό του, υποστηρίζει ότι το επανιέλ είχε εισαχθεί από την Ισπανία στην Γαλλία.

Άλλοι, αντίθετα, μεταξύ των οποίων γνωστοί κυνολόγοι και φυσιολόγοι, ισχυρίζονται ότι το Επανιέλ δεν είχε καθόλου την καταγωγή του στην Ισπανία. Μπορεί να χρησιμοποιήθηκε κατά περιόδους σ' αυτήν την χώρα, αλλά κατόπιν εξαφανίστηκε χωρίς ν' αφήσει κανένα ίχνος. Πράγματι, καμία σημερινή Ισπανική κυνηγετική φυλή δεν είναι μακρότριχη.

Από όσα πιο πάνω αναφέρθηκαν, συνάγεται, ως πιο πειστική γνώμη, ότι το κυνηγετικό σέττερ (όπως τα αλλά σέττερ, τα επανιέλ, τα σπάνιελ, τα μακρότριχα πουλόσκυλα) προέρχονται από το αρχαίο επανιέλ, τον κοινό λεγόμενο Ορτυγοθήρα (πηνοθήρα ή δικτυοθήρα) σκύλο, από το οποίο οι Γάλλοι δημιούργησαν κατόπιν τα επανιέλ (σκυλιά φέρμας), οι Άγγλοι τα σπάνιελ (σκυλιά έρευνας), οι Γερμανοί το μακρότριχο σκύλο φέρμας λαγαχάαρ και το μακρότριχο σκύλο ορτυγοθήρα, το βαχτιλχούντ (φέρμας) και άλλοι παρόμοια μακρότριχα πουλόσκυλα. Άλλωστε και οι δύο λέξεις επανιέλ και σπανιέλ έχουν ίδια ετυμολογική έννοια στην Ισπανική. Ο Τσουντν υποστηρίζει ότι η μεταμόρφωση των σκυλιών ορτυγοθήρων σε σέττερ πραγματοποιήθηκε μόνο στην Αγγλία και κατά την διάρκεια των αιώνων. Όμως, η Ισπανία θεωρείται ως χώρα μετάβασης, περάσματος και όχι ως χώρα αυτόχθονης καταγωγής των σκυλιών αυτών, καθότι η γένεσή τους είναι πολύ αρχαιότερη και μάλλον βορειοανατολική.

Προέρχονται πιθανότατα από τους μακρότριχες ορτυγοθήρες των γύρω από τα Καρπάθια χωρών (από εδώ και το μακρύ τρίχωμά τους λόγω του ισχυρού ψύχους) και κατέβηκαν στους αρχαίους χρόνους, με τις μετακινήσεις των ανθρώπων και τις επιδρομές τους, νοτιότερα και στην Ελλάδα. Μας το μαρτυρεί αυτό και ένα αρχαίο νόμισμα (Φιλίππειος), του οποίου η μπροστινή όψη απεικονίζει τον Φίλιππο Β΄, πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, και η πισινή όψη του ένα σκυλί, που ο Στρέμπλ θεωρεί ότι βλέπει έναν αρχαίο μακρότριχο σκύλο ορτυγοθήρα τύπου σπάνιελ. Από την Ελλάδα κατόπιν διαδόθηκε, πιθανόν κυρίως κατά τη Ρωμαϊκή εποχή, στις μεσογειακές χώρες και κατέληξε στην Ιβηρική χερσόνησο και από εκεί πέρασε στη Γαλλία, την Αγγλία και σε άλλες δυτικές χώρες.

Για την προέλευση του κυνηγετικού σέττερ, ο ίδιος ο Λάβερρακ γράφει «Το σέττερ, κατά τη γνώμη, βεβαιωμένη και αναγνωρισμένη από αυθεντίες έγκυρης φήμης, είναι αρχαιότερο του πόιντερ. Η γνώμη μου είναι ότι όλα τα σέττερ κατάγονται, λίγο πολύ, από τις διάφορες αρχαίες ράτσες των επανιέλ, πιστεύω πως και οι καλύτεροι κυνοτρόφοι συμφωνούν, ότι το σέττερ δεν είναι άλλο παρά ένα βελτιωμένο εσπανιέλ φέρμας».

Από τη χρησιμοποίηση του σέττερ στη δικτυοθηρία, φτάνουμε κατόπιν στο κυνήγι με τη βαλλίστρα (είδος μηχανικού τόξου που εκτόξευε βέλη, πέτρες κ.ά.). Το σκυλί μόλις αντιλαμβανόταν, με την όσφρηση, την παρουσία του θηράματος, σταματούσε με το κλασικό πέσιμο στη γη, συμμαζεύονταν όσο το δυνατό περισσότερο για να μη γίνει αντιληπτό, και ο κυνηγός τότε πλησίαζε και έψαχνε σιγά σιγά και προσεκτικά το θήραμα γύρω από τη θέση του σκύλου, προσπαθώντας να το δει για να το χτυπήσει επι τόπου με τη βαλλίστρα.

Όσα προαναφέραμε, αποτελούν το πρώτο και αρχικό μέρος της ζωής του Αγγλικού σέττερ. Η αληθινή δόξα της φυλής αυτής αρχίζει με τη χρήση των πυροβόλων όπλων και από τον 17^ο αιώνα καθορίζεται ως σκυλί φέρμας, κερδίζει έδαφος, εξαπλώνεται και τον 18^ο αιώνα κυριαρχεί ως καθαρό σκυλί φέρμας με το τουφέκι, ενώ τα χρονικά της εποχής περιλαμβάνουν μεγάλο χώρο με τα κατορθώματά του.

Το παλαιό αυτό σέττερ δε μπορούμε, βέβαια, να το χαρακτηρίσουμε όμοιο με το σημερινό σέττερ. Το σώμα του ήταν χοντρότερο, το βάδισμά του μάλλον βαρύ και πάντως όχι ελαφρό και λαμπερό, όπως του σημερινού σέττερ. Διαφορετικό ήταν επίσης το τρίχωμά του και προπαντός το χρώμα του (γενικά τρίχρωμο, λευκό-μαύρο-κοκκινωπό), αλλά

περιγράφεται ομόφωνα ως σκυλί «πολύ έξυπνο, πολύ στοργικό, υπάκουο, γλυκό και με ζωηρό μάτι και προσεκτικό αυτί, ενάγωγο και ευκολογύμναστο».

Το κυνηγετικό σέττερ τους καιρούς εκείνους ήταν προνόμιο των μεγάλων ευγενών και γαιοκτημόνων, οι οποίοι το εξέτρεφαν με πάθος και ζηλοτυπία και το εξεγύμναζαν για τα μεγάλα κυνήγια τους στους απέραντους ιδιόκτητους κυνηγότοπους τους (στα περίφημα «φουρς» και «μουρς») της Βόρειας Αγγλίας και Σκωτίας, όπου το βασικό πτερωτό ενδημικό θήραμα ήταν ένα είδος αγριοπετεινού.

Καλλιεργούσαν τότε διάφορες τοπικές ποικιλίες και ο ίδιος ο Λάβερακ αναφέρει αργότερα στο βιβλίο του οκτώ τέτοιες φυλές, δίνοντας ονομασίες των αντίστοιχων ιδιοκτητών-κυνοτρόφων, κατά το πλείστον λόρδων και κόμητων, όπως: σέττερ του κόμητος Νεγκρθ και του λόρδου Φίθερστον Κεστλ (καστανό-λευκό, με ένα τσουλούφι από μαλακές τρίχες στην κορυφή του κεφαλιού), σέττερ του λόρδου Λόβεντ (τρίχρωμο μαύρο-λευκό και καστανό), σέττερ του κόμητος Σούθις (ομοίως τρίχρωμο), σέττερ του κόμητος Σήφιλντ (μαύρο, λευκό, καστανό και λεμονί ή λευκό-πορτοκαλόχρωμο), σέττερ του λόρδου Οσάλατοουν (ολόμαυρο-λαμπερό), σέττερ του Λορτ (μαύρο-λευκό ή λευκό-λεμονόχρωμο), σέττερ Λάνιντλες ή της Ουαλίας (λευκό-μαύρο), σέττερ «ρωσικό» (λευκό-λεμονόχρωμο, λευκό, καστανό, ακριβέστερα σκυωτό ή λευκό-μαύρο).

Οι τοπικές αυτές φυλές, αίγλη και δόξα της τότε αγγλικής υψηλής κοινωνίας, μην έχοντας την κατάλληλη μετ' επιλογής κυνοτροφική φροντίδα, δεν ανταποκρίνονταν με τον καιρό στη συνεχή εξέλιξη του κυνηγιού με το τουφέκι και, επομένως, με τις τότε κυνηγετικές απαιτήσεις άρχισαν να παρακμάζουν και αργότερα, προς το τέλος του 1800 μ.Χ., εξαφανίστηκαν με την ευρεία εμφάνιση και εξάπλωση των νεότερων και εξελιγμένων τύπων των κυνοτρόφων Λάβερακ και Λιούβλιν.

Ο Εδουάρδος Λάβερακ (Edward Laverack 1798-1877 μ.Χ.) στη νεαρή ηλικία του εργαζόταν ως μαθητευόμενος υποδηματοποιός στο εργαστήριο του θείου του. Μετά το θάνατο του θείου του κληρονόμησε όλη την περιουσία του, την οποία έσπευσε να πουλήσει για να αφιερωθεί στο αγαπημένο και ονειρεμένο του άθλημα που ήταν το κυνήγι και η κυνοτροφία.

Είχε αντιληφθεί ότι το σέττερ της κομητείας Σροπ δεν ήταν εφοδιασμένο με τα απαιτούμενα, για την εποχή, κυνηγετικά σωματικά και αισθητικά γενικά προσόντα και αποφάσισε να επιδοθεί στην καλλιέργεια ενός νέου τύπου, με σκοπό να δημιουργήσει άριστα σέττερ, τόσο από κυνηγετικής όσο και από κυνολογική άποψη.

Αγόρασε το 1825 μ.Χ. δύο ασπρόμαυρα σέττερ, τον Πόντο και την Ολντ Μολ, από τον εφημέριο Α. Χάρισον του Κέρλαισλ, τύπου κατακαθήμενου Σίτινγκ. Με τα δύο αυτά σκυλιά άρχισε την εκτροφή και τη συστηματική επιλογή και δημιούργησε με τον καιρό ένα κυνοτροφείο, το οποίο αργότερα απέκτησε παγκόσμια φήμη. Αφιέρωσε ολόκληρη σχεδόν τη ζωή του, αλλά κατόρθωσε, για την εποχή εκείνη, ένα θαυμάσιο τύπο σέττερ: το σέττερ Λάβερακ.

Το σέττερ τύπου Λάβερακ από το 1830 μ.Χ., δηλαδή ύστερα από 5 μόνο χρόνια που είχε αγοράσει το ζευγάρι, μέχρι το 1875 μ.Χ. επιβλήθηκε σε όλες τις τοπικές φυλές, οι οποίες εξαφανίζονταν η μία κατόπιν της άλλης, θριάμβευσε στις κυνολογικές εκθέσεις και τους

κυνηγετικούς αγώνες και έγινε πασίγνωστο και δημοφιλές στον κυνηγετικό κόσμο ως σκυλί φέρμας.

Ο Λάβερak, ύστερα από 50 περίπου χρόνια κυνοτροφικής πείρας και σε ηλικία 73 ετών έγραψε το περίφημο βιβλίο «Το σέττερ», το οποίο ακόμη και σήμερα αποτελεί ένα θεμελιώδες έργο για τη μελέτη της φυλής και από τα πιο ενδιαφέροντα της κυνολογικής φιλολογίας.

Ο Ε. Λάβερak, από το 1825 μ.Χ. που απέκτησε τον Πόντο και την Ολντ Μολ, παρήγαγε πάρα πολλά σέττερ, μεταξύ των όποιων ορισμένα μεγάλης αξίας όπως ο Ντας Ιος, ο Φρεντ 4^{ος}, ο Ποκ, η Μπελ, η Κάρα, η Νέλλη κ.ά. Επιτηρούσε προσωπικά τον τύπο αυτό του σέττερ για να τον σταθεροποιήσει, χρησιμοποιώντας την αιμομιξία (συχνά όμως υπερβολικά) για να τον διατηρήσει σε αμιγή, καθαρόαιμη κατάσταση.

Καλλιέργησε αυτόν τον τύπο σέττερ πάνω από 44 χρόνια και, αν ληφθεί υπόψη ότι διατηρήθηκε καθαρόαιμος κατόπιν για 35 χρόνια περίπου, πρέπει να λεχθεί ότι η γενεολογία του τύπου σέττερ Λάβερak διατηρήθηκε περί τα 80 χρόνια.

Συνεχιστής και ανανεωτής του έργου του Λάβερak υπήρξε ο επίσης περίφημος κυνοτρόφος και σεττερόφιλος πρώην συνεργάτης του Ριχάρδος Λιούβλιν (R.L.L. Purcel Liewellin), ο οποίος ήταν δημιουργός του νεότερου και ομώνυμου τύπου σέττερ.

Αρχικά τα σκυλιά αυτά ονομάζονταν σέττερ για Φίλντ, από τις μεγάλες επιτυχίες τους στους κυνηγετικούς αγώνες (Φίλντ Τράιαλς). Η ανανέωση και βελτίωση του σέττερ, που άρχισε να παρακμάζει λόγω της υπερβολικής αιμομιξίας που χρησιμοποιήθηκε από τον Λάβερak, είχε εκπληκτικά αποτελέσματα, τόσο που το 1899 μ.Χ. ο Λιούβλιν παρουσίασε στην έκθεση σκυλιών του Μπέρμιχαμ 12 σέττερ του, τα οποία είχαν νικήσει στους αγώνες όπου και θριάμβευσαν όλα και στη σωματική τους διάπλαση.

Η σωματική ομορφιά και η κυνηγετική ικανότητα κατέστησαν γνωστό το σέττερ τύπου Λιούβλιν σ' όλο τον κόσμο.

Ο ίδιος ο Λάβερak είχε θαυμάσει τον Λιούβλιν για την εξαιρετική εργασία του και σ' αυτόν αφιέρωσε το προλεχθέν βιβλίο του «Το σέττερ» με την εξής αφιέρωση: «Στον Ρ.Π. Λιούβλιν που εργάστηκε και εργάζεται ακόμη, χωρίς ανάπαυλα και χωρίς να υπολογίζει τα έξοδα και κόπους για την τελειοποίηση του σέττερ, αφιερώνεται αυτό το μικρό βιβλίο από τον ειλικρινή φίλο και θαυμαστή του Εδ. Λάβερak».

Αντίθετα προς τα σέττερ τύπου Λάβερak, τα οποία έχουν εξαφανιστεί από πολύ καιρό, υπάρχουν ακόμα και σήμερα σέττερ τύπου Λιούβλιν, ιδίως στη Β. Αμερική και ελάχιστα στη Δ. Ευρώπη, τα οποία έχουν αλλάξει φυσικά από το αρχικό τύπο σέττερ Λιούβλιν, λόγω της συνεχούς βελτίωσης και τελειοποίησης, αλλά διατηρούν την ευγένια καταγωγής τους. Η γραμμή αίματος Λιούβλιν είναι και σήμερα περιζήτητη στα γενεολογικά πιστοποιητικά των κυνηγετικών σέττερ, ιδίως στη Β. Αμερική.

Το σέττερ είναι, με ιδιαίτερο τρόπο, προικισμένο με αισθητική ομορφιά και συγχρόνως με εξαιρετά κυνηγετικά προσόντα. Οι σύγχρονοι μεγάλοι κυνοτρόφοι συνέβαλαν στην τελειοποίηση της φυλής, έχοντας υπόψη τα διδάγματα των μεγάλων δασκάλων Λάβερak και Λιούβλιν, οι οποίοι γνώριζαν να παράγουν θαυμάσιους τύπους, τόσο στη σωματική μορφολογία και στην αισθητική, όσο και στα κυνηγετικά προσόντα.

3. Φυλές και χαρακτηριστικά

Όπως αναφέραμε και πριν, υπάρχουν τρεις φυλές τύπου σέττερ, οι οποίες είναι: το Αγγλικό Σέττερ (English Setter), το Ιρλανδικό Σέττερ (Irish Setter) και το Γκόρντον Σέττερ (Gordon Setter). Από τις τρεις αυτές φυλές η πιο γνωστή και ποιο διαδεδομένη σε όλο τον κόσμο είναι η πρώτη.

3.1. Αγγλικό Σέττερ (English Setter)

Όπως μαρτυρεί και η ονομασία της έχει αγγλική καταγωγή. Δημιουργήθηκε πιθανώς από διαδοχικές διασταυρώσεις ατόμων Ισπανικού δείκτη με εκείνα διάφορων φυλών Σπάνιελς. Πράγματι, αν από ένα σκύλο της αγγλικής φυλής σέττερ αφαιρεθεί το μακρύ τρίχωμα ο σκύλος αυτός θα μοιάζει πάρα πολύ με πόιντερ. Από την άλλη μεριά, το έντονο ανεπτυγμένο ένστικτο της θηραματοφορίας, καθώς και η αγάπη του για το νερό οδηγούν στη συμμετοχή σκύλων Σπάνιελς για τη δημιουργία αυτής της φυλής. Ο Edward Laverack ήταν ο άνθρωπος που σταθεροποίησε τα χαρακτηριστικά της φυλής, η οποία για πάρα πολλά χρόνια είχε το όνομά του. Αργότερα τη σκυτάλη πήρε ο Purcell-Liewellin με τους περίφημους σκύλους Σέττερς που πήραν το όνομά του.

Ο σκύλος της φυλής αυτής είναι μεγαλόσωμος (Υ.Α 65-68 cm τα αρσενικά και 61-65 cm τα θηλυκά και μέσο Σ.Β. 27-32 kg). Έχει μεσαίου μήκους αυτιά, που εκφύονται χαμηλά στο κεφάλι, κρέμονται στα πλάγια του κεφαλιού και είναι καλυμμένα με αρκετά μακρύ και λεπτό τρίχωμα. Το ρύγχος του είναι αρκετά μακρύ (το μήκος του πρέπει να είναι ίσο με το μισό του μήκους του κεφαλιού) και σχηματίζει, σε πλάγια όψη, περίπου ορθογώνιο. Έχει ουρά-γιαταγάνι, αρκετά μακριά και η κατεύθυνση και το μήκος του τριχώματός της δίνει σε αυτήν ένα χαρακτηριστικό κωνοειδές σχήμα. Το τρίχωμά του είναι αρκετά μακρύ, πλούσιο, απαλό και γυαλιστερό με χρωματισμό λευκό με μαύρες, κίτρινες ή κόκκινες βούλες ή και κηλίδες. Επίσης, μπορεί να είναι τρίχρωμο (μαύρο, κόκκινο και καστανό) ή ολόλευκο.

Έχει σπάνια κυνηγετικά χαρακτηριστικά. Είναι έξυπνο, δε φοβάται το νερό, αντέχει στις χαμηλές θερμοκρασίες και έχει την ικανότητα να «φερμάρει» κάνοντας κύκλο, με αυτόν τον τρόπο βάζει το θήραμα ανάμεσα σ' αυτόν και τον κυνηγό και το αναγκάζει έτσι να πετάξει κατακόρυφα προς τα πάνω. Το μόνο μειονέκτημά του είναι ότι το μακρύ τρίχωμά του μπερδεύεται συχνά με χόρτα στη διάρκεια του κυνηγιού και έτσι χρειάζεται συχνό βούρτσισμα, όπως αλώςτε όλοι οι μακρότριχοι σκύλοι.

Εικόνα 1. Το Αγγλικό Σέττερ.

3.2. Ιρλανδικό Σέττερ (Irish Setter)

Το όνομά της μαρτυρεί την καταγωγή της, ενώ το αρχικό της όνομα (Αγγλικό Σπάνιελ) αποδεικνύει τη συμμετοχή του σκύλου Σπάνιελ στη δημιουργία αυτής της φυλής. Ο σκύλος της φυλής αυτής είναι μεγαλόσωμος (Υ.Α. 54-62 cm τα αρσενικά και 52-60 cm τα θηλυκά και Σ.Β. 18-23 kg τα αρσενικά και 15-22 kg τα θηλυκά). Τα αυτιά, το ρύγχος και η ουρά είναι παρόμοια με εκείνα του Αγγλικού Σέττερ. Το τρίχωμα είναι μακρύ (εκτός από το κεφάλι), απαλό, πλούσιο και ίσιο (χωρίς κυματισμούς ή βοστρύχους). Σε ό,τι αφορά το χρωματισμό του, παλιά υπήρχαν άτομα με μεγαλύτερη ποικιλία στους χρωματισμούς. Με την πάροδο του χρόνου αυτοί μειώθηκαν στον κόκκινο (οι ιρλανδικοί σκύλοι σέττερ με τη μεγαλύτερη επιτυχία στους αγώνες ομορφιάς) ή το λευκό με κόκκινες κηλίδες (οι ιρλανδικοί σκύλοι σέττερ με τη μεγαλύτερη επιτυχία στους αγώνες κυνηγιού), για να καταλήξουν στο σημερινό καστανοκόκκινο χρωματισμό χωρίς ίχνος κίτρινων ή μαύρων κηλίδων. Επιτρέπονται μόνο, χωρίς να είναι επιθυμητό, λευκές κηλίδες στο στήθος, το θώρακα, το μέτωπο ή τα δάκτυλα. Είναι ένας κυνηγετικός σκύλος με όμορφη εξωτερική εμφάνιση, με ήπιο χαρακτήρα και υψηλή νοημοσύνη. Για τους λόγους αυτούς ακολούθησε τη μοίρα πολλών κυνηγετικών σκύλων και μετατράπηκε σιγά σιγά σε σκύλο συντροφιάς, χάνοντας σε μεγάλο βαθμό την κυνηγετική του ικανότητα. Πάντως, ως κυνηγόσκυλο, έχει μεγάλη αντοχή και θεωρείται το ταχύτερο από τα σέττερ.

Εικόνα 2. Το Ιρλανδικό Σέττερ.

3.3. Γκόρντον Σέττερ (Gordon Setter)

Οφείλει το όνομά του στο Δούκα του Γκόρντον. Σύμφωνα με την παράδοση, ένας βοσκός θέλοντας να ευχαριστήσει το Δούκα που γύρισε από το κυνήγι, απογοητευμένος από το σέττερ του και με άδεια χέρια, του χάρισε ένα θηλυκό καστανόμαυρο Κόλλι. Ο ποιμενικός αυτός σκύλος αποδείχθηκε πολύ καλό πουλόσκυλο, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία της σημερινής φυλής. Πάντως, θεωρείται σίγουρη και η συμμετοχή Σπάνιελ και την άποψη αυτή την ενισχύει ο ίδιος ο χρωματισμός του Γκόρντον Σέττερ με το Κόκερ Σπάνιελ.

Ο σκύλος Γκόρντον Σέττερ είναι πιο μεγαλόσωμος και δυνατός από τον Ιρλανδικό (Υ.Α. 59-64 cm τα αρσενικά και 56-61 cm τα θηλυκά και μέσο Σ.Β. 24-33 kg). Τα αυτιά, τα μάτια, το ρύγχος και η ουρά του είναι παρόμοια με εκείνα των δύο προηγούμενων σέττερ. Το

τρίχωμα είναι κυματιστό και ο χρωματισμός του είναι μαύρος παντού, εκτός από το στήθος, τα άκρα και την περιοχή γύρω από τα μάτια, που είναι καστανός (χρώμα σκουριάς). Μία λευκή κηλίδα στο στήθος είναι επιτρεπτή, αλλά όσο το δυνατόν μικρότερη. Είναι πολύ καλό κυνηγόσκυλο θηραματοφόρο.

Εικόνα 3α. Το Γκόρντον Σέττερ.

Εικόνα 3β. Το Γκόρντον Σέττερ.

Απ' τις τρεις αυτές φυλές που προανέφερα, η πιο σημαντική και διαδεδομένη παγκόσμια είναι η Αγγλική Σέττερ. Επειδή η Αγγλική Σέττερ έχει μεγάλη ζήτηση, και γιατί οι άλλες δύο φυλές δεν έχουν μεγάλη διάδοση και τείνουν να εξαλειφθούν (εμφανίζονται μόνο τοπικά στον τόπο καταγωγής τους), θα ασχοληθούμε εκτενέστερα με την αγγλική σέττερ. Σε όλο τον κόσμο λέγοντας «Σέττερ» εννοείται η Αγγλική φυλή η οποία έχει επικρατήσει.

4. Το Αγγλικό Σέττερ στον κόσμο

Όπως είναι γνωστό, το πόιντερ και το αγγλικό σέττερ είναι «οι αριστοκράτες των σκυλιών φέρμας», τα οποία πλην των άλλων, έδωσαν αίμα σε πολλές άλλες παλιές φυλές φέρμας της ηπειρωτικής Ευρώπης (βραχύτριχες μπράκ και μακρότριχες επανιέλ, αντίστοιχα) για το συγχρονισμό, τη βελτίωση και την ανάπτυξή τους, οι οποίες όμως, όχι μόνο δε ξεπέρασαν, αλλά ούτε πλησίασαν σε κυνηγετικά προσόντα τις δύο αυτές υπέροχες αγγλικές φυλές.

Το πόιντερ και το αγγλικό σέττερ, λόγω ακριβώς των μεγάλων κυνηγετικών προσόντων και της ωραίας σωματικής διάπλασής τους, έχουν διαδοθεί σε όλο τον κόσμο και το μεν πόιντερ ως βραχύτριχο περισσότερο στις θερμότερες χώρες, το δε αγγλικό σέττερ περισσότερο στις ψυχρότερες, εκτοπίζοντας λίγο-πολύ στα περιθώρια ακόμη και τις εθνικές φυλές όλων των χωρών του κόσμου.

Στη χώρα της καταγωγής τους, την Αγγλία, κυρίως την εποχή της μεγάλης ακμής των κλασικών κυνηγετικών αγώνων, πόιντερ και αγγλικά σέττερ κατακτούσαν ολοένα και περισσότερο τις καρδιές των κυνόφιλων-κυνηγών, όχι μόνο της πατρίδας τους, αλλά και της ηπειρωτικής Ευρώπης και της Β. Αμερικής τόσο ως αγωνομάχοι και αγωνονίκες (τράιαλερς), όσο και ως πολύ ικανά και άξια στο κυνήγι σκυλιά. Ήταν ακόμη η εποχή που, οι Άγγλοι γαιοκτήμονες κυρίως, χρησιμοποιούσαν τις δύο αυτές φυλές μόνο για τη μεγάλη έρευνα και τη σταθερή φέρμα, δηλαδή, με τα τουφέκια και την πτώση του θηράματος σταματούσε εκεί η εργασία τους και άρχιζε αμέσως η εργασία του σκύλου θηραματοφόρου (ρετρήβερ) για την ανεύρεση του πεσμένου θηράματος και τη μεταφορά του (θηραματοφορία) στον κυνηγό.

Τέτοια ήταν η μορφή κυνηγετικής εργασίας και συνεργασίας σκυλιών, τουλάχιστον στην αρχή της εισαγωγής των πόιντερ και των αγγλικών σέττερ στην ηπειρωτική Ευρώπη. Ωστόσο, υπήρξε κάποιο αρκετά μεγάλο εμπόδιο, ανάλογο με τις περιοχές, στην ευρύτερη εξάπλωσή τους καθόσον οι γηγενείς κυνηγοί είχαν συνηθίσει να κυνηγούν συνήθως με 1 ή 2 γενικά αγκύλια φέρμας (μπράκ, επανιέλ, γκριφόν) τα οποία λίγο πολύ «τα κάνουν όλα», και, εννοείται, έχουν έμφυτη τη θηραματοφορία, δηλαδή είναι σκυλιά «για όλες τις χρήσεις».

Άλλοι μεν δε μπορούν εύκολα να προσαρμοσθούν στα ειδικά αυτά αγγλικά σκυλιά φέρμας και άλλοι δεν είχαν την ευχέρεια ή την πολυτέλεια των Άγγλων πυργοδεσποτών και γενικά εύπορων κυνηγών να κυνηγούν, έστω και με 1 ή 2 πόιντερ ή αγγλικά ή ιρλανδικά σέττερ και να διαθέτουν δεύτερο ή τρίτο σκύλο, ως υπηρέτη ή «αχθοφόρο» για τη θηραματοφορία.

Όμως, μπροστά στη μεγάλη κλάση των αγγλικών φυλών και στις θριαμβευτικές επιδόσεις στους Κλασικούς Αγώνες (μεγάλη όσφρηση και ταχύτητα, ευρεία έρευνα, σταθερή φέρμα, απότομη στα πόιντερ, γατίσια στα αγγλικά σέττερ), υπερνικήθηκε αυτό το εμπόδιο (για πολλούς κυνηγούς κυρίως της νότιας ηπειρωτικής Ευρώπης και σχεδόν εξαφανίστηκε όταν έμαθαν και σ' αυτά τα σκυλιά τη θηραματοφορία. Αυτό, βέβαια, ήταν αντίθετο προς την αγγλική κυνολογικο-κυνηγετική πρακτική, που δεν έπρεπε με κανέναν τρόπο το «αριστοκρατικό» πόιντερ ή το ιρλανδικό σέττερ να έκανε τον υπηρέτη-θηραματοφόρο, εργασία την οποία έπρεπε να εκτελεί το δεύτερο κατάλληλο σκυλί, το ρετρήβερ.

Έτσι, το αγγλικό σέττερ, παράλληλα με το ομοεθνές του πόντερ, άρχισε ομοίως ν' αναπτύσσεται αλματωδώς σε όλη την Ευρώπη, που υπήρξε και είναι η γενέτειρα και το λίκνο του κυνηγετικού σκύλου φέρμας, και να γίνεται κτήμα, κυρίως μετά τη δημοκρατικοποίηση των χωρών, όχι μόνο των κυνηγών της υψηλής κοινωνίας, αλλά και των κυνηγών όλων των κοινωνικών στρωμάτων.

Η διάδοση του αγγλικού σέττερ, ιδίως κατά την τελευταία 50ετία, ήταν μεγάλη και επιβλητική, σ' όλον τον κυνηγετικά προοδευμένο κόσμο και σε αυτή συντέλεσε, εκτός βέβαια από τα εξαιρετικά κυνηγετικά προσόντα του, η γοητευτική αιλουροειδής συμπεριφορά του, που συναρπάζει (ας σκεφτούμε τη λυγερή παρακολούθηση του θηράματος και προπάντων την καθιστά σα φέρμα γάτου), καθώς και η κομψότητα, η χάρη, η ποιότητα και η γλυκύτητα του χαρακτήρα του.

Όμως, αυτά τα σωματικά και ψυχικά χαρίσματά του έκαναν το θαυμάσιο αυτό σκυλί φέρμας να γίνει και σκυλί συντροφιάς και ακριβέστερα των εκθέσεων. Αυτό παρατηρείται κυρίως στην Αγγλία και λιγότερο στις άλλες αγγλόφωνες χώρες, όπου το αγγλικό σέττερ εκτρέφεται μόνο για επίδειξη στις εκθέσεις ομορφιάς. Έτσι, διακρίνονται τα αγγλικά σέττερ εργασίας (κυνηγιού) και τα αγγλικά σέττερ εκθέσεων (ομορφιάς). Είναι σχετικά λίγα και τα αγγλικά σέττερ στις Σκανδιναβικές χώρες που εκτρέφονται μόνο για τις εκθέσεις, ενώ στις μεσογειακές και κεντρικές χώρες της Ευρώπης καλλιεργούνται κατά κανόνα ως κυνηγετικά.

Στους διεθνείς Κλασικούς Αγώνες «Κύπελλο Ευρώπης» συμμετέχουν πόντερ και αγγλικά σέττερ συνήθως του Βελγίου, Γαλλίας, Γερμανίας, Ελβετίας, Ιταλίας, συχνά Ισπανίας και παλαιότερα Γιουγκοσλαβίας, στους οποίους νικούσαν άλλες φορές τα πόντερ και άλλες τα αγγλικά σέττερ, κατά το πλείστον της Ιταλίας και της Γαλλίας.

Η μεγαλύτερη ανάπτυξη του αγγλικού σέττερ κατά την τελευταία 25ετία, που μπορεί να χαρακτηριστεί καταπληκτική, παρατηρείται στην Ιταλία και προπάντων στη Βόρεια. Ενώ τις πρώτες δεκαετίες της μεταπολεμικής περιόδου βρισκόταν αρκετά πίσω από το πόντερ, σε λίγα χρόνια κέρδισε έδαφος, το ξεπέρασε και από καιρό τώρα οι εγγραφές στο Ιταλικό γενεαλογικό βιβλίο είναι διπλάσιες και τριπλάσιες από τις εγγραφές για το πόντερ και είναι σήμερα το πιο διαδεδομένο και το πιο αγαπημένο κυνηγετικό σκυλί των Ιταλών κυνηγών.

Στις άλλες χώρες, όπως ελέχθη, το πόντερ και το αγγλικό σέττερ εισήχθησαν ταυτόχρονα ή σχεδόν ταυτόχρονα και είχαν παρόμοια εκτροφή, βελτίωση και ανάπτυξη σε κάθε χώρα.

Εικόνα 4. Το Αγγλικό Σέττερ σε ώρα εκπαίδευσης.

5. Το Αγγλικό Σέττερ στην Ελλάδα

Δεν είναι γνωστό πότε το αγγλικό σέττερ έχει πρωτοεισαχθεί, σε κάποιον αριθμό βέβαια, στην Ελλάδα. Το πιθανότερο είναι ότι εισήχθηκε συγχρόνως με το πόιντερ προς το τέλος του περασμένου αιώνα, αλλά σε πολύ μικρότερο αριθμό, από διάφορους Έλληνες επιχειρηματίες-εισαγωγείς, εφοπλιστές, εύπορους ομογενείς, ναυτικούς από την Αγγλία, τη νότια Γαλλία κυρίως, καθώς και από τσαρική τότε Ρωσία, όπου υπήρχαν πολύ καλά αγγλικά σέττερ και μία ακμάζουσα ελληνική παροικία με κέντρο την Οδησό, με την οποία ιδίως υπήρχαν ανθηρές εμπορικές-ναυτικές σχέσεις με διάφορες ελληνικές πόλεις του Αιγαίου (Σύρος, Χίος, Μυτιλήνη, κ.τ.λ.).

Όμως, λόγω της γενικής κυνολογικής αδιαφορίας για την τήρηση της καθαροαιμίας των κυνηγετικών τουλάχιστον σκύλων (που προερχόταν ασφαλώς από κυνολογική άγνοια) και αυτά τα εισαγόμενα ωραία και άξια αγγλικά σέττερ χάνονταν μέσα στη χαώδη ακαταστασία της πρόχειρης και ανέλεγκτης αναπαραγωγής και της αναπόφευκτης μιγαδοποίησης. Ούτε ένας κυνηγετικός Σύλλογος από τους τόσους που υπήρχαν στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Βόλο και στις μεγάλες πόλεις των νησιών, όπου γινόταν απ' ευθείας εισαγωγές από το εξωτερικό, δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ τουλάχιστον για την τήρηση της καθαρόαιμης αναπαραγωγής, που όπως είναι γνωστό, πραγματοποιείται απλά με το ζευγάρι δύο καθαρόαιμων και της ίδιας φυλής σκύλων.

Και φτάνουμε έτσι στη μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο περίοδο και στην ίδρυση το 1956 του Ελληνικού Κυνολογικού Οργανισμού (ΕΚΟ), οπότε με τη συνεχή επιστημονική τεχνική λειτουργία των Ελληνικών Γενεαλογικών Βιβλίων, ΕΒΚ και ΕΒΑ (στα οποία εγγράφονται τα πραγματικά καθαρόαιμα σκυλιά κατόπιν κυνολογικής εξέτασης), καθώς και με την οργάνωση σοβαρών κυνολογικών εκθέσεων, άρχισε η εμφύσηση του κυνόφιλου πνεύματος στους λίγους τότε κυνόφιλους, οι οποίοι δεν άργησαν να ευαισθητοποιηθούν και να συνειδητοποιήσουν τη μεγάλη σημασία της διατήρησης και ανάπτυξης της καθαρόαιμης κυνοτροφείας στη χώρα μας.

Όμως αντίθετα προς τις κεντροδυτικές ευρωπαϊκές χώρες, στις οποίες το αγγλικό σέττερ, παράλληλα με το πόιντερ, έχει αναπτυχθεί ευρύτατα, και παρότι συναγωνίζεται σε προσόντα τα πόιντερ και ως μακρότριχο σκυλί μπαίνει ευκολότερα στα πυκνά και στα νερά και γενικά είναι πρακτικότερο, καθώς και παρά τον πιο πράο και γλυκό χαρακτήρα του, την κομψότητά του που το καθιστούν συμπαθητικό σε όλους, εν τούτης, παράδοξα, δεν είχε διαδοθεί στη χώρα μας κατά τις δύο περίπου πρώτες δεκαετίες από την ίδρυση του Ελληνικού Κυνολογικού Οργανισμού (ΕΚΟ).

Πολλά και διάφορα υπήρξαν τα αίτια της αρχικής πολύ περιορισμένης διάδοσης της φυλής, από τα οποία θα σημειώσουμε τα κυριότερα:

- 1) Το αγγλικό σέττερ δεν είχε την τύχη του πόιντερ, που ο πρόεδρος και τα βασικά στελέχη του τότε νεοϊδρυθέντος ΕΚΟ ήταν ποινητρόφιλοι, οι οποίοι φρόντισαν αμέσως να ιδρύσουν κυνοτροφεία και να επιδοθούν στη μετ' επιλογή εκτροφή του πόιντερ. Είχε ιδρυθεί, με σύσταση του προέδρου του ΕΚΟ το κυνοτροφείο «Λυκαβηττός» για την εκτροφή και την ανάπτυξη αποκλειστικά του αγγλικού σέττερ, από έναν αλλοδαπή καταγωγής κυνόφιλο, το οποίο παρήγαγε πολύ καλά σέττερ, όπως τον Λυκαβηττό Άρνο

και τον Λυκαβηττού Άρωνα. Κατόπιν, ο ιδιοκτήτης αναχώρησε για το εξωτερικό και το κυνοτροφείο έκλεισε στο πρώτο μόλις στάδιο της παραγωγής του.

- 2) Κατά τις δύο πρώτες, από το 1957, δεκαετίες, αλλά περισσότερο κατά την πρώτη δεκαετία κυριαρχούσε το πόιντερ και δεν ήταν δυνατό ή εύκολο να εκτοπισθεί από την πρώτη θέση του για να την καταλάβει το αγγλικό σέττερ, το κούρτσααρ, το επανιέλ μπρετόν ή άλλη φυλή, που ακολουθούσαν σε αρκετή απόσταση.
- 3) Οι Έλληνες κυνηγοί δεν έδειχναν μεγάλο ενδιαφέρον ή συμπάθεια για τα μακρότριχα σκυλιά για δύο κυρίως λόγους: α) Μέχρι το 1969 το κυνήγι όλων των επιτρεπόμενων θηραμάτων (αποδημητικών και ενδημικών, ακόμη και της πεδινής πέρδικας), άρχιζε στις 25 Αυγούστου – περίοδο μεγάλης ακόμη ζέστης, όχι πολύ κατάλληλη ή έστω λιγότερη κατάλληλη για ένα μαλλιαρό και καλοπιστικό σκυλί, β) Σαν μακρότριχο σκυλί και με κροσσούς κολλούσαν πάνω του κολλιτσίδες και διάφορα άλλα ζιζάνια και αγκάθια, περισσότερο ακόμη όταν το τρίχωμα του ήταν ακάθαρτο και αχτένιστο, δηλαδή μπερδεμένο, όπου σφηνώνονται εύκολα τα ενοχλητικά αυτά ξένα σώματα, ενώ στο καθαρό και χτενισμένο τρίχωμα, γλιστρούν και πέφτουν και όσα μείνουν βγαίνουν εύκολα με τα δόντια του σκυλιού. Τότε τα καθαρόαιμα κυνηγετικά σκυλιά βρισκόνταν κατά 90% στην Αθήνα και οι κυνηγοί που είχαν μακρότριχα σκυλιά (σέττερ, επανιέλ μπρετόν κ.λ.π.), όταν πήγαιναν π.χ. στην Κωπαΐδα για κυνήγι, αντιμετώπιζαν αυτό το πρόβλημα: τα αγγλικά σέττερ περισσότερο, και τα επανιέλ μπρετόν λιγότερο, σταματούσαν το κυνήγι και προσπαθούσαν να βγάλουν τις κολλιτσίδες από το τρίχωμά τους. Η μοναδική πρακτική και αποτελεσματική συμβουλή μας ήταν πάντοτε πριν από την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου κοπή και αραίωμα των μεγάλων και πυκνών κρόσσων και πριν από κάθε κυνηγετική έξοδο καλό πλύσιμο και χτένισμα του τριχώματός του, ώστε να είναι αυτό καθαρό, ίσο, λείο, και ελεύθερο για να γλιστρούν τα αγκάθια και τα αλλα ενοχλητικά ξένα σώματα που θα πέσουν επάνω του.
- 4) Αντίθετα προς τα πόιντερ, δεν είχαν εισαχθεί αρχικά, αλλά και κατόπιν, αγγλικά σέττερ μεγάλης κλάσης, δηλαδή σκυλιά που κάνουν «μπαμ» τόσο στη σωματική διάπλαση, όσο και σε κυνηγετικά προσόντα, σκυλιά ονομαστά και περιζήτητα, όχι μόνο αυτά, αλλά και οι απόγονοί τους, που αποτελούν διαφήμιση για τη φυλή, η οποία έτσι αναπτύσσεται ευκολότερα και γρηγορότερα. Από το 1957 που τηρούνται συνεχώς τα Ελληνικά Γενεαλογικά Βιβλία, καθώς και στις κυνολογικές εκθέσεις που διοργάνωσε ο ΕΚΟ, υπήρξαν αρκετά μεν που θα ήταν δυνατόν να χαρακτηρισθούν «Πολύ Καλός», αλλά σε πολύ ελάχιστα, μετρούμενα στα δάχτυλα του ενός χεριού, θα ήταν δυνατόν να απονεμηθεί ο χαρακτηρισμός «Εξαίρετος».

Ακόμη το αγγλικό σέττερ, και περισσότερο τα αλλα σέττερ (ιρλανδικό και Γκόρντον), υπήρξε ατυχής φυλή στη χώρα μας, διότι τα πλείστα τέτοια σκυλιά έπεσαν σε χέρια ανθρώπων που δεν γνώριζαν καθόλου τη ράτσα ή αδιαφορούσαν για την καθαρόαιμη αναπαραγωγή και ανάπτυξή του.

Η τύχη μιας φυλής σκύλου εξαρτάται καταρχήν από την ικανότητα των ανθρώπων που θα αναλάβουν την προστασία, βελτίωση και ανάπτυξή της. Και η καλύτερη φυλή στα χέρια αδαών ή αμελών υποβαθμίζεται, χαλάει, δυσφημείται, εξαφανίζεται. Αντίθετα, μία φυλή που πέφτει αρχικά σε πολύ καλά χέρια μπορεί να αξιοποιηθεί, να αναπτυχθεί και να διαδοθεί

ευρύτητα, ακόμη και σε ακατάλληλη γι' αυτήν τόπο, όπως έγινε παραδείγματος χάρη με το πόιντερ στην ορεινή μας χώρα και χωρίς κυνήγι πεδινής πέρδικας (πεδιάδα – λόφος – πεδινή πέρδικα είναι το «στοιχείο» του πόιντερ).

Γι' αυτούς κυρίως τους λόγους καθυστέρησε το ενδιαφέρον των κυνόφιλων κυνηγών για το, ισάξιο με το πόιντερ, και εξίσου διεθνώς εξαπλωμένο αγγλικό σέττερ, το οποίο ενδιαφέρον άρχισε να εκδηλώνεται και να διευρύνεται κυρίως πριν από 15 περίπου χρόνια. Ήταν η περίοδος που το θήραμα, όχι μόνο το ενδημικό, αλλά και το αποδημητικό, κατάλληλο για το κλασικό κυνήγι (δηλαδή με σκυλί φέρμας), σπάνιζε ολοένα και περισσότερο και αυξάνονταν αντίστοιχα οι περιορισμοί κυνηγιού. Τότε πολλοί κυνηγοί των πόλεων, συνήθως κυνηγοί του Σαββατοκύριακου, κατενόησαν ότι, για την κάπως ικανοποιητική άσκηση του κυνηγιού, έπρεπε να έχουν σκυλί φέρμας με μεγάλα προσόντα: μέγιστη ταχύτητα, μέγιστη όσφρηση ανταποκρινόμενη στη μέγιστη ταχύτητα, μέγιστη αντοχή, ευρύτατη έρευνα, σταθερότατη φέρμα. Προσόντα δηλαδή που είναι προικισμένες οι μεγάλες φυλές φέρμας, οι αγγλικές φυλές, το πόιντερ και το αγγλικό σέττερ.

Έτσι, αναπτύχθηκε και το αγγλικό σέττερ, το οποίο σε σχετικά λίγα χρόνια κάλυψε το κενό, την απόσταση που είχε δημιουργηθεί από την προλεχθείσα εικοσαετή σχεδόν απουσία του, που «φυτοζωούσε» στη σκιά του πόιντερ και από μερικά χρόνια έφθασε στη δεύτερη μετά το πόιντερ ή στην τρίτη μετά το κούρτσααρ θέση των εγγράφων καθαρόαιμων σκυλιών στα Ελληνικά Γενεαλογικά Βιβλία (EBK και EBA).

Παραθέτουμε μερικά επίσημα στοιχεία των Ελληνικών Γενεαλογικών Βιβλίων για να πάρουμε μία ιδέα σχετικά με την παρουσία και εξάπλωση του αγγλικού σέττερ στη χώρα μας:

Το 1960 είχαν γραφεί στα Ελληνικά Γενεαλογικά Βιβλία συνολικά 104 καθαρόαιμα σκυλιά (44 στο EBK και 60 στο EBA) από τα οποία ένα (1) ήταν αγγλικό σέττερ, 34 πόιντερ, 7 ιρλανδικά σέττερ, 7 κούρτσααρ, κ.λ.π.

Το 1962 από τα 98 γραμμένα καθαρόαιμα (EBK 56 και EBA 42), από τα οποία ήταν 6 αγγλικά σέττερ, 32 πόιντερ, 0 κούρτσααρ, 5 ιρλανδικά, 3 ντράτσααρ, 15 βίζλα, κ.λ.π.

Το 1970 (έτος άκαρπων κυοφοριών και θνησιμότητας μικρών σκυλιών) είχαν γραφεί μόνον 100 καθαρόαιμα, από τα οποία 5 αγγλικά σέττερ, 48 πόιντερ, 10 κούρτσααρ, 7 βίζλα κ.λ.π.).

Το 1974, από τα 237 γραμμένα καθαρόαιμα σκυλιά, τα αγγλικά σέττερ έφθασαν τα 14, 45 πόιντερ, 45 κούρτσααρ που άρχισαν να αναπτύσσονται απειλητικά για τις άλλες φυλές, 36 ελβ. Ιχνηλάτες Ιούρα, κ.τ.λ.

Το 1977, από τα 312 γραμμένα καθαρόαιμα (EBK 228 και EBA 84), τα αγγλικά σέττερ φθάνουν ξαφνικά στη δεύτερη θέση με 58 εγγραφές (89 πόιντερ, 36 επ. μπρετόν, 35 κούρτσααρ, 22 ιρλ. σέττερ, κ.τ.λ. Είναι η χρονιά που το αγγλικό σέττερ άρχισε να αναπτύσσεται οριστικά και σταθερά.

Το 1981, από τα 245 γραμμένα καθαρόαιμα (EBK 137 και EBA 108), τα αγγλικά σέττερ ήταν 54, 64 πόιντερ, 43 κούρτσααρ, 34 ιρλ. σέττερ, κ.τ.λ.

Το 1985, από τα 500 γραμμένα καθαρόαιμα (EBK 288 και EBA 212), τα αγγλικά σέττερ ήταν 108, 140 πόιντερ, 125 κούρτσααρ, 54 επ. μπρετόν, κ.λ.π.

Το 1987, από τα 737 γραμμένα καθαρόαιμα (EBK και EBA), 159 ήταν αγγλικά σέττερ, 485 πόιντερ, 173 κούρτσααρ, 88 ντραντχάαρ, 45 επ. μπρετόν, κ.λ.π.

Το 1989, από τα 1163 (EBK 704 και EBA 459), 227 ήταν αγγλικά σέττερ, 343 κούρτσααρ, που ήταν η χρυσή χρονιά της φυλής αυτής, 260 πόιντερ, 438 ντραντχάαρ, 25 ελληνικοί ιχνηλάτες, κ.λ.π.

Το 1990 γράφτηκαν 1410 καθαρόαιμα (EBK 991 και EBA 419). Από αυτά, τα 293 ήταν αγγλικά σέττερ, 383 πόιντερ, 355 κούρτσααρ, 138 ντραντχάαρ, 43 επανιέλ μπρέτον, 25 ελληνικοί ιχνηλάτες κ.λ.π.

Το 1991, από τα 1595 αριθμός ρεκόρ μέχρι τότε (EBK 1098 και EBA 506), τα αγγλικά σέττερ ήταν 344, ομοίως αριθμός ρεκόρ για τη φυλή αυτή, 526 πόιντερ, 314 κούρτσααρ, 168 ντραντχάαρ, 64 επ. μπρετόν, κ.λ.π.

Το 1992, από τα γραμμένα καθαρόαιμα (EBK και EBA) τα αγγλικά σέττερ ήταν 241, 460 πόιντερ, 306 κούρτσααρ, 154 ντραντχάαρ, και 119 επ. μπρετόν.

6. Προσόντα

Το αγγλικό σέττερ είναι σκυλί μεγάλης κυνηγετικής κλάσης. Έχει εξαιρετική όσφρηση, αντίληψη και ταχύτητα, σταθερή φέρμα και μεγάλη αντοχή ποδιών. Μαζί με το πόιντερ κατέχει την πρώτη θέση της κυνηγετικής κλίμακας όλων των σκυλιών φέρμας.

Πλην των κυνηγετικών προσόντων έχει και άριστες ψυχικές ιδιότητες, είναι πράο σκυλί, πολύ στοργικό, πιστό, γλυκό και αφοσιωμένο στον κύριό του.

Για τις άριστες αρετές του, καθώς και για την ωραιότητα και τη χάρη του, το προτιμούν οι κυνηγοί, ιδίως των βορείων χωρών, όπου υπερτερεί σε αριθμό και αυτού του πόιντερ και είναι το πιο εξαπλωμένο σκυλί φέρμας. Από το 1977 άρχισαν και οι Έλληνες κυνόφιλοι, όπως είδαμε, να ενδιαφέρονται πολύ περισσότερο από το παρελθόν για αυτή την εκλεκτή φυλή, η οποία κατέλαβε ξαφνικά, μαζί με το πόιντερ, το κούρτσααρ, τις πρώτες θέσεις της κλίμακας εγγράφων των καθαρόαιμων σκυλιών στα Ελληνικά Γενεαλογικά Βιβλία.

Για τα προσόντα του αγγλικού σέττερ, ο Λάβερρακ γράφει «Δε θέλω βέβαια να παραγνωρίσω τα προσόντα του πόιντερ ή οποιασδήποτε άλλης φυλής, που ο κυνηγός προτιμά, αλλά εγώ είμαι ένας σεττερόφιλος (σέττερμαν). Δε σκέφτομαι, μάλιστα, ότι μπορεί κανείς να αρνηθεί ότι το σέττερ γενικά είναι ωφελιμότερο από τα σκυλιά που χρησιμοποιούνται στο κυνήγι με όπλο, διότι είναι προικισμένο με αντοχή ανώτερη των άλλων σκυλιών και για πολλούς λόγους είναι κατάλληλο για όλα τα εδάφη και σε όλες τις καιρικές συνθήκες κ.λ.π. Το σέττερ μπορεί να αντέχει εξίσου στο κρύο και στη ζέστη. Το δε τρίχωμα που έχει στα ποδιά και στα δάχτυλα του, επιτρέπει να κυνηγά και στα πιο πυκνά εδάφη, ομοίως καλά όπως τα σπάνιελ».

Στο κυνήγι ξεκινά με καλπασμό ταχύ, μαλακό, ευχάριστο, όχι πολύ ορμητικό, όπως του πόιντερ. Στα ανοιχτά μέρη ψάχνει καλπασμό, διασταυρώνοντας ευρέως το έδαφος με το κεφάλι ψηλά και την ουρά ελαφρώς τεντωμένη.

Κομψό και αριστοκρατικό, με την αισθητή ωραιότητά του και την αρμονία των κινήσεων του, δίνει ευπρέπεια στο τοπίο, όπου κυνηγά.

Η σωματική του διάπλαση είναι μάλλον χαμηλή, δηλαδή κατεβασμένη προς τη γη, που του παρέχει ένα τρέξιμο ελαστικό, ελικοειδές και χαμηλό, που φαίνεται ότι ξυρίζει το έδαφος, το μήκος του σώματος του φαίνεται επαυξημένο και η ταχύτητά του μεγαλύτερη. Τέτοιος εξάισιος καλπασμός αποτελεί την πρώτη εντυπωσιακή στιγμή της εργασίας του αγγλικού σέττερ. Ο μακρός και κατεβασμένος κορμός του επιτρέπει επιπλέον γρήγορο βηματισμό και στα ανώμαλα εδάφη, καθώς και στον κατήφορο που του διευκολύνει τις στροφές.

Στην έρευνα, αντίθετα προς το πόιντερ, είναι πολύ φιλόποπτο, ευαίσθητο και συνετό σκυλί. Ενώ το μεγάλο όπως του πόιντερ πάθος του, το ωθεί να ριχτεί σε φρενιώδη καλπασμό στην ανοιχτή πεδιάδα, όμως η έμφυτή του σύνεση το συγκρατεί σε μία βραδύτερη και προσεκτικότερη έρευνα. Έτσι, φαίνεται ότι είναι πολύ λιγότερο ταχυκίνητο από το πόιντερ.

Αυτό δεν εξαρτάται τόσο από τους σωματικούς μοχλούς του, όσο από ένα ψυχικό παράγοντα: φοβάται να μην ξεπετάξει το θήραμα και συγκρατεί τεχνητώς την ταχύτητα για να είναι έτοιμο σε κάθε ενδεχόμενο. Από αυτή τη συνεχή πάλη μεταξύ πάθους και σύνεσης, που σφυρηλατεί τον έντονο ζήλο, αναβλύζει η όλος ειδική γοητεία του ύφους (στυλ) εργασίας του αγγλικού σέττερ.

Αρχικά, το βλέπουμε να καλπάζει τολμηρά στα ανοικτά, όπως το πόιντερ, έπειτα μετριάζει το τρέξιμο, χαμηλώνει το σώμα, παίρνει εκείνο το χαρακτηριστικό ερπυστικό βηματισμό, που το καθιστά σχεδόν αόρατο στο καλυμμένο έδαφος. Στους ορυζώνες παίρνει τα χαντάκια και επωφελείται από τα αναχώματα και απο κάθε εδαφική ανωμαλία για να κρύψει την προώθησή του, στους δε χορτότοπους ελίσσεται, σύρεται με την κοιλιά χαμηλά, με το χαρακτηριστικό εκείνο βάδισμα, μυρίζοντας με την υγρή μύτη του ψηλά, συνεχώς τον άνεμο.

Μόλις αισθανθεί την παραμικρή οσμή θηράματος, το βλέπουμε να πηγαίνει σιγά, επιφυλακτικά, έπειτα σταματά, χαμηλώνει ακόμη περισσότερο το σώμα και εξετάζει τον αέρα για να εξακριβώσει την παρουσία του θηράματος και σε θετική περίπτωση, ακινητοποιείται σε φέρμα ή αλλιώς ξαναρχίζει το ψάξιμο. Αν, αντίθετα, το πάθος υπερνικήσει, για κάποιο χρονικό διάστημα, την προσοχή και το φέρει απότομα πλησίον του θηράματος, πέφτει αστραπιαία στη γη σε οποιαδήποτε θέση και μένει ακίνητο σε φέρμα.

Όταν το θήραμα απομακρύνεται περπατώντας (κοταρίζει) και τα σκυλί βρίσκεται σε τέτοια καθιστή φέρμα, αρχίζει την παρακολούθηση του θηράματος (πόντες), περπατώντας με μικρά βήματα, έρποντας, όπως ο γάτος προσπαθεί να πλησιάσει το θήραμα συμμαζεζόμενο, για να γίνει λιγότερο ορατό. Αν είναι, όπως την πρώτη περίπτωση στη φέρμα, αρχίζει προσεκτικά την παρακολούθηση με βάδισμα αργό και χαμηλωμένο, οι ταρσοί του είναι λυγισμένοι, οι κροσσοί της ουράς αγγίζουν το έδαφος, ο κορμός χωμένος στις ωμοπλάτες, το ρύγχος προτεταμένο και τα μάτια γεμάτα απο πυρετώδη πόθο, προσηλωμένα προς την κατεύθυνση του θηράματος.

Επιμηκύνεται, ελίσσεται σαν αλεπού, μέσα στα χόρτα, έξαφνα χαμηλώνει το σώμα στο έδαφος και εξαφανίζεται, η επαφή με το θήραμα έγινε. Μετά από λίγο βλέπουμε να σηκώνεται, ανάμεσα στα χόρτα, ένα κεφάλι με το πρόσωπο ακίνητο προς το θήραμα, φέρμα!

Έξαφνα, ένα θορυβώδες πέταγμα και το αγγλικό σέττερ ρίχνεται χάμω σαν να του έκοψαν μονομιάς τα πόδια, αλλά δε μπορεί να αντέξει στην περιέργεια. Σηκώνεται στα

μπροστινά του σκέλη, ενώ τα πισινά του βρίσκονται ακόμη στη γη και παρακολουθεί το πουλί που φεύγει, έληξε η εργασία του και τώρα είναι η σειρά του κυνηγού.

Η παρακολούθηση του θηράματος είναι η πιο συγκινητική στιγμή και σε όλη αυτή τη χαρακτηριστική αιλουροειδή εργασία απο τη μία φέρμα στην άλλη του θηράματος που κοιταρίζει, το κυνηγετικό στυλ του αγγλικού σέττερ φθάνει στα μεσούρανα.

Το αγγλικό σέττερ αγαπά υπερβολικά το κυνήγι και επιθυμεί να κυνηγά για τον και με τον κύριό του. Το γνήσιο και καλογυμνασμένο σέττερ είναι ένα γενικό μάλλον σκυλί, κυνηγά άριστα στην πεδιάδα σαν πόνιτερ, στο δάσος σαν επανιέλ μπρετόν και στο βάλτο σαν γκριφφόν ή ντράτχααρ. Πολλά μάλιστα, στην Ελλάδα τώρα τα περισσότερα, μαθαίνουν εύκολα και στη θηματοφορία.

Μεταξύ του αγγλικού σέττερ και του πόνιτερ υπάρχει μεγάλη διαφορά κυνηγετικού στυλ. Τα κύρια χαρακτηριστικά εργασίας του αγγλικού σέττερ είναι η προσέγιση και η παρακολούθηση του θηράματος που περπατάει («κοταρίζει»), όπως η πέρδικα, το ορτύκι, ο φασιανός. Γι' αυτό πρέπει να δίνουμε μεγάλη σημασία στην προσεκτική, ξυραφιστή, ερπυστική έρευνα και όχι στην ορμή και στην ταχύτητα τύπου πόνιτερ, όπως απαιτούν μερικοί.

Το αγγλικό σέττερ έχει πλήρως εμπιστοσύνη στα μέσα του, αλλά παρότι τρέμει από πάθος να συναντήσει το θήραμα, είναι ταυτόχρονα προσεκτικό, συνετό, διστάζει «να ριχτεί», από φόβο μην τα ξεπετάξει προπάντων άκαιρα. Το πόνιτερ αντίθετα είναι θηρευτής ορμητικός, βίαιος, προπετής, αλαζών, πλήρως πεπεισμένος για τα μέσα του και υπερβέβαιος για τον εαυτό του. Το αγγλικό σέττερ έχει τη σχεδόν θηλυκή μαλακότητα και επιφυλακτικότητα, το πόνιτερ την ανδρεία του αθλητή.

Για ν' αντιληφθούμε καλύτερα τη διαφορά εργασίας μεταξύ των δύο αυτών σκυλιών ας τα παρακολουθήσουμε σ' ένα κυνηγότοπο, το αγγλικό σέττερ μπαίνει με προσοχή, ελίσσεται ανάμεσα στους θάμνους, αποφεύγει όσο μπορεί να κουνήσει τα δενδρύλλια, σκύβει και περνά κάτω από τα χαμόκλαδα, χαμηλώνει το σώμα, σύρεται, προσπαθεί να μην κάνει θόρυβο στο νερό και στη λάσπη, βρέχεται και λασπώνεται λίγο στα πόδια και κάτω στην κοιλιά. Το πόνιτερ, απεναντίας, μπαίνει ορμητικά, είναι οδοστρωτήρας, ρίχνει θάμνους, πηδάει χαμόκλαδα, πέφτει μέσα στα νερά, πετώντας τα προς όλα τα μέρη και λασπώνεται έως τα πλευρά και τα λάγαρα.

Δυστυχώς όμως πάρα πολλά σημερινά σέττερ δεν κατέχουν τα προλεχθέντα έξοχα προσόντα. Οι σεττερόφιλοι για να πετύχουν το συναγωνισμό του αγαπημένου σέττερ τους με το πόνιτερ σε ταχύτητα, τόλμη και ορμή, προέβησαν σε διασταυρώσεις μεταξύ των δύο αυτών σκυλιών. Πρώτα κρυφά και έπειτα φανερά. Διασταύρωναν το αγγλικό σέττερ φυσικά με το ταχυκίνητο πόνιτερ που εντυπωσίαζε περισσότερο και σχεδόν πάντοτε αναδεικνυόταν νικητής στους κυνηγετικούς αγώνες.

Το ίδιο είχαν κάνει με το Γκόρντον σεττερ, διασταυρώνοντάς το με το ιρλανδικό σέττερ για να πετύχουν μεγαλύτερη ταχύτητα και λεπτότερη διάπλαση, με αποτέλεσμα να έχουν χοντρά και μαυροκόκκινα ιρλανδικά σέττερ με θηραματοφορία και λεπτά και κόκκινα Γκόρντον σέττερ πολλές φορές χωρίς θηραματοφορία.

Είχε μεν επιτευχθεί η αύξηση της ταχύτητας του αγγλικού σέττερ, αλλά είχε επηρεασθεί, όπως ήταν φυσικό, η ισορροπία και η ψυχή του, έγινε ξεροκέφαλο, δύστροπο, απειθάρχητο,

έχασε το χαρακτηριστικό κυνηγετικό στυλ του, καθώς και την προσαρμογή σε όλα τα εδάφη. Το ψάξιμο του ήταν ταχύτατο, τολμηρό, όχι πλέον συνετό όπως πρώτα, οι φέρμες και οι παρακολουθήσεις θηράματος («πόιντερ») απότομες όπως του πόιντερ. Αυτά τα νόθα σκυλιά, τα ποιντεροσέττερς, σεττεροπόιντερς, τα ονόμασαν «ντόππερς», τα οποία βέβαια ήταν πολύ κατώτερα, σωματικά, κυνηγετικά, και ψυχικά από τα γνήσια αγγλικά σέττερ και πολλά απ' αυτά ήταν απαράδεχτα. Με δύο λόγια ήταν σέττερ «ποιντεροποιημένα» ή πόιντερ «σεττεροποιημένα».

Αντιλήφθηκαν γρήγορα το λάθος τους και οι ευσυνείδητοι κυνοτρόφοι επιδόθηκαν, με την απόλυτη καθαραιμη αναπαγωγή, να επαναφέρουν το αγγλικό σέττερ στα καθορισμένα εθνικά χαρακτηριστικά της φυλής του (στάνταρ). Το σέττερ είναι σέττερ και το πόιντερ είναι πόιντερ και πρέπει όλοι να κατανοήσουν ότι το καθένα δημιουργήθηκε και κατέχει δικά του προσόντα για την ειδική εργασία του. Δε μπορούμε να προσθέσουμε ιδιότητες ενός σκύλιου, χωρίς να χαλάσουμε τις δικές του, να δυσπιστούμε το αγγλικό σέττερ που φερμάρει και παρακολουθεί το θήραμα απότομα και επιδεικτικά όπως το πόιντερ, καθώς και το πόιντερ που φερμάρει καθιστά και παρακολουθεί το θήραμα σχεδόν έρποντας και συρόμενο. Στις φλέβες του ενός τρέχει αίμα του άλλου.

Εικόνα 5. Το Αγγλικό Σέττερ σε στάση φέρμας.

7. Εκγύμναση

Η πλήρης εκγύμναση του αγγλικού σέττερ απαιτεί πολύ κόπο και πολύ χρόνο, περισσότερο από την εκγύμναση του πόιντερ και λιγότερο από του ιρλανδικού σέττερ.

Σκυλί με μεγάλα προσόντα, αλλά και πολύ ευαίσθητο, φοβάται και αναστατώνεται με τη βάνουση συμπεριφορά και την άδικη τιμωρία. Χρειάζεται υπομονή μεγάλη, εκτός από την εκγυμναστική ικανότητα, για ν' αναπτυχθούν και αξιοποιηθούν τα πολλαπλά έξοχα προσόντα του. Για το αγγλικό σέττερ απαιτούνται πάντοτε πλήρης κατανόηση και μαλακοί τρόποι.

Αν φερμάρει καθισμένο ή όρθιο, πρέπει να το αφήσουμε ελεύθερο στην ενστικτώδη φυσική τάση του και να μη προσπαθούμε να το εκγυμνάσουμε για τον ένα ή άλλο τρόπο φέρμας που δεν έχει. Επίσης, δεν πρέπει να το παραβιάζουμε στο στυλ και τα μέσα κυνηγιού του γενικά, αλλά ν' αφήνουμε να αναπτύσσονται κανονικά οι κυριότερες κυνηγετικές του ιδιότητες, αποφεύγοντας να τις κατευθύνουμε.

Σα σκυλί μεγάλων μέσων, είναι απαραίτητο, όπως και το πόιντερ, να γνωρίζει απόλυτα τα παραγγέλματα και προπάντων ν' ακούει στο «κάτω» (ή έστω στο «αλτ») σε οποιαδήποτε απόσταση και αν βρίσκεται.

Βέβαια αυτά είναι κάπως δύσκολα να πραγματοποιηθούν, αλλά ένα αγγλικό σέττερ καλά εκγυμνασμένο, που κυνηγά σήμερα στο βουνό, αύριο στην πεδιάδα και μεθαύριο στο βάλτο και ακολουθεί βήμα προς βήμα την πέρδικα ή το ορτύκι που «κοταρίζει» ή πλησιάζει προσεκτικά το μακρινό μπεκατσίνι για μία τελευταία αποφασιστική φέρμα, είναι ένας θησαυρός στα χέρια του γνώστη κυνόφιλου κυνηγού.

Εικόνα 6. Το Αγγλικό Σέττερ κατά την ώρα εκγύμνασης.

8. Για ποιόν είναι κατάλληλο και η σωστή επιλογή

Απ' όσα μέχρι τώρα γράψαμε γίνεται φανερό ότι το αγγλικό σέττερ καταρχήν αρμόζει σε κυνηγό πράο, υπομονετικό, πάντα με μαλακούς τρόπους συμπεριφοράς και ποτέ σε κυνηγό νευρικό. Το πόιντερ, όπως και το κούρτσααρ, το ντράτσααρ, μπορούν, κατά κάποιο τρόπο, να «δεχθούν» ένα χαστούκι ή ένα περιλαίμιο εξαναγκασμού (για να επιβληθεί η υπακοή ή υποταγή), αλλά το αγγλικό σέττερ μ' έναν τέτοιο βάνουσο ή βίαιο τρόπο μπορεί να τρομάξει, να πανικοβληθεί και, αμέσως ή μετά από μερικές επαναλήψεις, να του μείνει η φοβία.

Στην προπόνηση και στο κυνήγι, αλλά προπαντός στην εκγύμναση που είναι νεαρό, άπειρο και περισσότερο ευαίσθητο, θα του δίνουμε τα παραγγέλματα με ήρεμη, αλλά σταθερή και επιβλητική φωνή, και όχι με άγριες φωνές και θυμωμένες χειρονομίες ή σφυρίγματα. Έχει μεγάλη προσήλωση και αφοσίωση στον κύριό του και, σαν ευαίσθητο και κοινωνικό σκυλί, μαθαίνει πολλά με ήρεμα, καθαρά και τονισμένα λόγια, καθώς και με δίκαιες μικροτιμωρίες, που συγχρόνως θα αφοσιωθεί πιο πολύ στον κύριό του και θα είναι χαρά και ικανοποίησή του να τον εξυπηρετεί. Ποτέ δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται αγριοφωνάρες και βιοπραγίες. Ο νευρικός, ο ανυπόμονος και χωρίς κατανόηση κυνηγός, δεν πρέπει να έχει αγγλικό σέττερ και ας στραφεί σε άλλη φυλή κυνηγετικού σκυλιού ή μάλλον δεν πρέπει να έχει κυνηγετικό σκυλί.

Από κυνηγετικής πλευράς, το αγγλικό σέττερ, με τα μεγάλα προσόντα και κατάλληλο για όλα σχεδόν τα εδαφόβια πτερωτά θηράματα, αρμόζει στον κυνηγό που κυνηγά πέρδικες ορεινές και πεδινές, φασιανούς, ορτύκια, μπεκάτσες μπαίνοντας και στους ακανθώνες χάρη στο μακρύ τρίχωμα του, μπεκατσίνια, πάπιες αν έχει θηραματοφορία, δηλ. είναι κατάλληλο και στα τρία βασικά είδη κυνηγότοπου, πεδιάδα, βουνό με ή χωρίς δάσος και νερά.

Για την εκλογή του αγγλικού σέττερ, εκτός από την καθαροαιμία του, που βεβαιώνεται από το γενεαλογικό πιστοποιητικό (η οποία είναι απαραίτητη για όλα ανεξαιρέτως τα κυνηγετικά σκυλιά, για να υπάρχουν βάσιμες ελπίδες ότι, με τη σωστή εκγύμναση, θ' αναπτύξουν καλά τα φυσικά τους προσόντα και θα βγουν καλά στο κυνηγι), για το αγγλικό σέττερ ιδιαίτερα, όπως και για το ιρλανδικό, πρέπει οπωσδήποτε να προσέξουμε αν το σκυλάκι που πρόκειται ν' αποκτήσουμε προέρχεται πραγματικά από κυνηγετική οικογένεια. Λόγω της ομορφιάς, της στοργής, της τρυφερότητας, της προσήλωσής του στον κύριό του, καθώς και της ήρεμης και λεπτής ας πούμε «ευγενικής» συμπεριφοράς του κατέκτησε τη συμπάθεια και πολλών μη κυνηγών, με συνέπεια να γίνει, κυρίως στην ίδια του την πατρίδα την Αγγλία, σκυλί συντροφιάς, του σπιτιού και ακριβεστέρα των εκθέσεων ομορφιάς.

Έτσι, δημιουργήθηκαν δύο διαφορετικοί τύποι αγγλικού σέττερ, το αγγλικό σέττερ κυνηγιού και το αγγλικό σέττερ εκθέσεων. Στην Ελλάδα, καθώς και στην Ιταλία από τη οποία εισάγονται τα πλείστα αγγλικά σέττερς και στις άλλες μεσογειακές χώρες, εκτρέφονται κατά κανόνα τα κυνηγετικής σειράς αγγλικά σέττερς, και δεν υπάρχει πρόβλημα, ως προς το θέμα αυτό, για την εκλογή, ενώ πρέπει να προσέξουμε για την κυνηγετική προέλευσή του όταν πρόκειται για την απόκτηση στην Αγγλία κυρίως, αλλά και στις άλλες αγγλόφωνες χώρες, και στη Σκανδιναβία.

Το αγγλικό σέττερ εκθέσεων ομορφιάς είναι μεγαλόσωμο, κάπως ογκώδες, με λίγο βαρύ, αλλά ωραίο κεφάλι, χείλη άφθονα, ωραίο τρίχωμα, με άφθονους κροσσούς στα πίσω μέρη των σκελών, στην κοιλιά και στην ουρά. Είναι λιγότερο ζωηρό, καμια φορά μαλθακό, χωρίς ενδιαφέρον για το κυνήγι.

Το κυνηγετικό αγγλικό σέττερ είναι πιο μικρόσωμο, αλλά πάντοτε στα οριζόμενα από τον εθνικό τύπο (στάνταρ) όρια, λεπτό, ευκίνητο και ευλύγιστο ζωηρό, με σκέλη ισχυρά, με όχι μεγάλους κροσσούς και γενικά με μορφολογία του κυνηγετικού καλπαστικού σκύλου φέρμας, το δε κυνηγετικό του πάθος είναι μεγάλο.

Εικόνα 7. Η σωστή επιλογή πρέπει να γίνει σε μικρή ηλικία.

Εικόνα 8. Το Αγγλικό Σέττερ σε κλασική στάση φέρμας περιμένοντας το σήμα του κυνηγού για να προσεγγίσει το θήραμα.

9. Εθνικός τύπος (Στάνταρ)

Γενική εμφάνιση

Καλά κατασκευασμένος, ισχυρός, ωραίας εμφάνισης με το ωραίο μακρύ και μεταξοειδές τρίχωμα.

Κεφάλι

Μακρύ και λεπτό, με εμφανές ρινο-μετωπικό κοίλωμα. Κρανίο ωοειδές, μεταξύ των αυτιών, δείχνοντας ένα μεγάλο χώρο για τον εγκέφαλο. Ινιακή απόφυση (κόκαλο) εξέχουσα. Ρύγχος μετρίως βαθύ και τετράγωνο στη διατομή, το μήκος του ρύγχους (από το ρινο-μετωπικό κοίλωμα έως το ακρορρίνιο) είναι ίσο με το μήκος του κρανίου (από ρινο-μετωπικό κοίλωμα έως την ινιακή απόφυση). Ρουθούνια φαρδιά, σιαγόνες σχεδόν ισομηκείς, χείλη όχι κρεμασμένα. Το χρώμα του ακρορρινίου (μύτης) είναι μαύρο ή ανοιχτό ή βαθύ καστανό, ανάλογα με το χρώμα του τριχώματος.

Μάτια

Ζωηρά, γλυκά, έξυπνα, χρώματος βαθύ φουντουκί. Καλύτερα τα πιο σκούρα.

Αυτιά

Μετρίου μήκους, προσκολλημένα λίγο χαμηλά, κρεμαστά με ωραία πτυχή (δίπλωση) κατά μήκος των παρειών. Η άκρη των αυτιών είναι χνοώδης (βελουδοειδής), το δε άνω τμήμα τους κολλημένο από μεταξοειδές τρίχωμα.

Λαιμός

Μάλλον μακρύς, μυώδης, και λεπτός, ελαφρώς τοξοειδής στο άνω τμήμα του, με ευκρινή προσκόλληση στο κεφάλι. Προς τις ωμοπλάτες είναι ευρύτερος και πολύ μυώδης, άλλα λεπτός και κομψός στην εμφάνιση.

Κορμός

Μετρίου μήκους, με ωμοπλάτες προσκολλημένες πίσω και λοξές. Ράχη βραχεία και οριζόντια. Οσφύς (νεφρά) φαρδιά και ελαφρώς τοξοειδής, ισχυρή και μυώδης. Στήθος βαθύ προς τα εμπρός, πλευρά στρογγυλωμένα φαρδιά μπροστά, ενώ τα πσινά πρέπει να είναι βαθειά. Νώτα (καπούλια) κατωφερή.

Πρόσθια σκέλη

Σε κανονική κάθετη γραμμή. Αντιβράχιο ισχυρό και μυώδες, με στρογγυλωμένο οστό, αγκώνας προς τα κάτω. Μετακάρπια βραχέα, μυώδη, ορθά.

Οπίσθια σκέλη

Μηροί και κνήμες μακροί, από το ισχίο έως τον ταρσό. Ιγνύς ισχυρή με κάμψη.

Ακροπόδια (Σύνολο δαχτύλων και πελμάτων)

Συμμαζεμένα και καλά εφοδιασμένα με τρίχωμα ανάμεσα στα δάχτυλα.

Ουρά

Είναι στην ίδια περίπου γραμμή του κορμού, μετρίου μήκους, όχι κατσαρή, ούτε στραβή, ελαφρώς καμπύλη σα γιαταγάνι, αλλά χωρίς τάση να κυρτώνεται προς τα πάνω. Ο θυσανός κρεμαστός με μακριά τσουλούφια που αρχίζει λίγο μετά τη ρίζα της ουράς, αυξάνεται βαθμηδόν σε μήκος έως στο μέσο της ουράς και κατόπιν ελαττώνεται βαθμηδόν προς την άκρη. Τρίχωμα του κροσσού είναι μακρύ, στιλπνό, απαλό, μεταξώδες και κυματοειδές, αλλά όχι κατσαρό.

Τρίχωμα

Το τρίχωμα αρχίζοντας από το πίσω μέρος του κεφαλιού, από τη γραμμή που ενώνει τις προσκολλήσεις των αυτιών, πρέπει να είναι όλο ελαφρώς κυματοειδές, μακρύ και μεταξοειδές. Έτσι πρέπει να είναι όλο το τρίχωμα γενικά. Οι μηροί και τα μπροστινά σκέλη έως σχεδόν τα ακροπόδια πρέπει να έχουν στην οπίσθια επιφάνεια κροσσούς.

Χρώμα

Μπορεί να είναι λευκό-μαύρο, λευκό-πορτοκαλί, λευκό-λεμονί, λευκό-καστανό ή τρίχρωμο (λευκό, μαύρο και κοκκινωπό). Προτιμώνται τα τριχώματα με όχι μεγάλα μπαλώματα και διάστικτα.

Υψος και βάρος

Στα αρσενικά ύψος από 55 έως 62 cm, Θηλυκά από 53 έως 59 cm. Βάρος από 22 έως 27 kg (το λιγότερο στα θηλυκά).

Ελαττώματα

Τρίχωμα κατσαρό ή πολύ κυματοειδές, χονδρό, σκληρό, μουντό, πολύ βραχύ, πολύ αραιό, κροσσοί πολύ κοντοί.

Κεφάλι βραχύ, βαρύ, πολύ φαρδύ στα βρεγματικά οστά, με αβαθές ρινο-μετωπικό κοίλωμα, χείλη πολύ αναπτυγμένα, χαλαρά, ρινικός κάλαμος κοντός, κυρτός (προβατίσιος), μύτη στενή, μυτερή, αποχρωματισμένη. Κρανίο πολύ φαρδύ, πολύ κοντό, πολύ επίπεδο. Προγναθισμός, οπισθογναθισμός (σιαγόνες άνισες). Αυτιά πολύ μακριά, πολύ κοντά, πολύ παχιά, κολλημένα πολύ ψηλά, φερόμενα μπροστά, απομακρυσμένα από τις παρειές, ανοιχτά που να φαίνεται η εσωτερική τους επιφάνεια. Μάτια πολύ μικρά, πολύ βαθειά, στρογγυλά, σκοτεινά, άγρια ή ανοιχτόχρωμα και προπάντων ανοικτά γαλανά (καρακάξας).

Λαιμός πολύ κοντός, με μεγάλο και πυκνό τρίχωμα. Στήθος πολύ στενό ή υπερβολικά φαρδύ, θώρακας πολύ στενός και χωρίς βάθος, πλευρά πολύ επίπεδα, ψευδοπλευρές κοντές. Ράχη πολύ μακριά, κοίλη (σέλλα), οσφύς επίπεδη, στενή, αδύνατη. Ουρά κακώς προσκολλημένη, στρεφόμενη δεξιά, αριστερά ή πολύ ψηλά, χωρίς κροσσούς.

Ωμοπλάτες κάθετες, κοντές, πολύ βαριές. Αγκώνες προς τα έξω, μεταρκάρπια κυρτά ή στρεφόμενα προς τα έξω ή προς τα μέσα, αδύνατα οστά. Μηροί αδύνατοι, επίπεδοι, ταρσοί πολύ ορθοί, κλειστά νώτα οριζόντια (σαν του λαριού), ιγνύες όρθιες, κλειστές, ψευδοδάκτυλοι. Ακρόποδια φαρδιά, δάχτυλα πολύ μεγάλα, ανοιχτά.

Εικόνα 9. Το Αγγλικό Σέττερ σε στιγμή παρατήρησης.

10. Ο τύπος εργασίας του

Ο βηματισμός του αποτελείται από ελεύθερο, κομψότατο και ταχύ καλπασμό, αλλά όχι ορμητικό, έτσι ώστε, συγκρινόμενος με το βηματισμό του πόιντερ, να είναι λίγο μικρότερης ταχύτητας. Σε ισότητα μήκους του κορμού, αναπτύσσεται σε μια γραμμή πλησιέστερη προς τη γη (ξυραφίστος καλπασμός) και υποβοηθάει περισσότερο και στους ελαφρούς εδαφικούς κυματισμούς, με το τρόπο που να γίνεται πιο «εύκαμπτος». Και αυτό γιατί είναι σε σχέση με τη διάπλαση που προβλέπεται από τον εθνικό τύπο (αντίστοιχο προς την ψυχή), που το καθιστά κατάλληλο με μία διαφορετική κίνηση των σκελών.

Ο βραχίονας του πόιντερ, βραχύτερος σε σύγκριση προς το αντιβράχιο, ελαττώνει τις δυνατότητες γωνιών και ίσως την απόσταση στήριξης των μπροστινών σκελών. Το οπίσθιο τμήμα είναι κατασκευασμένο για την ισχυρή εκτίναξη και τα δύο πισινά σκέλη δίνουν την προώθηση σε δύο μεν χρόνους αλλά σφικτούς, και επεκτείνονται περισσότερο πίσω.

Στα αγγλικά σέττερ, όμως, οι χρόνοι είναι ευρύτεροι και τα πισινά σκέλη εργάζονται περισσότερο χωριστά. Στο σύνολο δημιουργείται η εντύπωση ενός συστήματος μετακίνησης που δεν είναι λιγότερο τέλει από αυτό του πόιντερ, παρότι είναι διαφορετικό, περισσότερο ελαστικό, αλλά λιγότερο τολμηρό, κατάλληλο και αυτό στη μέγιστη αντοχή.

Η διασταυρωμένη έρευνα αναπτύσσεται ενστικτωδώς σε βραχύτερες και λιγότερο ευρύχωρες διαγώνιες και αυτό οφείλεται στην τάση να ερευνά το έδαφος περισσότερο σε βάθος, με την εκγύμναση όμως μπορεί να φθάσει και τις μεγάλες εκτάσεις των καλύτερων πόιντερ. Αυτές οι διαγώνιες γραμμές δεν είναι αυστηρά ευθύγραμμες, αλλά συχνά το διάγραμμα που ακολουθεί το σκυλί είναι ελαφρώς ελικοειδές (οφιοειδές), έναντι της ευθείας γραμμής, η οποία ενώνει τα δύο άκρα της ίδιας διαγωνίου (και αυτό σα συνέπεια της ειδικής επιμέλειας στην εξερεύνηση του εδάφους).

Εύκολες και αιφνίδιες αλλαγές κατεύθυνσης, έπειτα ανάληψη στην κανονική πορεία. Η ουρά φέρεται στην επιμήκυνση της οσφυϊκής γραμμής με τάση προς τα κάτω (ποτέ ψηλότερα), πολύ ζωνρή και νευρική και στις ευθύγραμμες διαδρομές με μεγάλη ταχύτητα, κουνιέται από τα άνω προς τα κάτω. Αλλά επειδή το σκυλί αυτό δεν ενδιαφέρεται κυρίως για το βάδισμα, αλλά τείνει σε μία μεγαλύτερη ανάλυση, έτσι για τις ευχερέστερες αποστάσεις από τις ευθύγραμμες, η θυσανωτή ουρά του είναι αποτελεσματικότερο πηδάλιο και για τις συχνές ελαφρότατες επιβραδύνσεις, με άμεση ανάληψη, που επιβάλλεται, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του, η οποία εκδηλώνεται καθαρά στα αργοκίνητα άτομα, τα οποία κινούν εύθυμα την ουρά στην έρευνα. Για όλους αυτούς τους συνυπάρχοντες λόγους, στους μεγάλους τραιάλερς (αγωνομάχους), παρατηρούνται κινήσεις της ουράς από τα πάνω προς τα κάτω, συχνά σε συνδυασμό με εγκάρσιες κινήσεις, οι οποίες ερμηνεύονται σε συγκρατημένες περιστροφές, που είναι ρυθμικές με τον καλπασμό, άλλοτε προς τα δεξιά και άλλοτε προς τα αριστερά, ανάλογα με την περιφορά του χρόνου του καλπασμού.

Το κεφάλι και ο ρινικός κάλαμος φέρονται χαμηλά, αλλά όχι με σταθερό και αυστηρό τρόπο όπως στο πόιντερ. Το κεφάλι είναι πιο ευκίνητο, που δείχνει επαγρύπνηση στο έργο της όσφρησης, ενώ στο πόιντερ φαίνεται ότι σχεδόν όλα γίνονται αυτόματα. Τα αυτιά, ζωνρά και ελαφρά, δονούνται μεταξύ του αυχένα και του λαιμού, χωρίς όμως να κτυπιούνται υπερβολικά πάνω και κάτω του κρανίου σε κάθε χρόνο καλπασμού.

Το αγγλικό σέττερ όταν εισέρχεται σε μία ζώνη που είναι ελαφρά εμποτισμένη με οσμές θηραμάτων χαμηλώνει σε όλο του το σώμα και, μερικές φορές, μόνο το ρύγχος ανυψώνεται πάνω από τα ψηλά φυτά. Και προχωρεί, ενάντια του ανέμου, ακολουθώντας τις οσμές όσο το δυνατόν απ' ευθείας, προσεκτικό και φιλόποπτο, τροχάδην ή με ταχύ βάδισμα, με έντονη μυϊκή σύσπαση και κίνηση των ανυψωμένων ωμοπλατών.

Το βάδισμά του είναι πολύ αθόρυβο και η κίνηση των σκελών τόσο αρμονική που συχνά, αν η βλάστηση είναι λίγο ψηλή, δίνει την εντύπωση ότι μετακινείται από μαγική δύναμη, σαν να σέρνεται από ένα αόρατα νήμα, έχοντας μεταμορφώσει τα πόδια σε ευκίνητους τροχούς. Αν πεισθεί πως το θήραμα έχει ήδη πετάξει, σιγά σιγά ανυψώνεται και, αυξάνοντας το βηματισμό, ξαναπαίρνει τη συνηθισμένη πορεία του.

Αν αντίθετα, αντιληφθεί την παρουσία του θηράματος, βαθμηδόν επιβραδύνει το βηματισμό και κινητοποιείται σε «φέρμα», συχνά το προσωπίο παίρνει ένα μορφασμό. Το μάτι ακτινοβόλο, η ουρά τεντωμένη και ακίνητη, που ακολουθεί τη γραμμή της οσφύος, πότε ψηλότερα, καμία φορά τοξοειδής (η χορδή του τόξου περνάει κάτω από την ουρά). Στην περίπτωση αυτή προτιμά την όρθια φέρμα. Κεφάλι ανυψωμένο με ρινικό κάλαμο οριζόντιο ή προς τα άνω, τα αυτιά ριγμένα προς τα πίσω, είναι ανυψωμένα κάθε τόσο. Στο λαγό ή σε πολύ κοντινό πτερωτό θήραμα, συνήθως τα αυτιά είναι σταθερά ανυψωμένα.

Αν κατά την έρευνα κόψει μία ζώνη που είναι γεμάτη με οσμές θηραμάτων, η οποία το καθιστά αμέσως βέβαιο για την παρουσία του θηράματος, με μία ξαφνική σύσπαση μικραίνει και ακινητοποιείται σε μία στάση ενός αιλουροειδούς στο κυνήγι. Κατόπιν αρχίζει την «κατεύθυνση» όπως περιέγραψα, αλλά σχεδόν έρποντας, με το στέρνο που αγγίζει το έδαφος, με εξαιρετικές κάμψεις σε όλες τις αρθρώσεις των σκελών, που του επιτρέπουν, και σ' αυτήν τη στάση, αρκετά μακρύ βήμα, που παραβάλλεται με το βήμα του αιλουροειδούς, και ασυμβίβαστο, παραδείγματος χάρη, με την κατασκευή του πόιντερ.

Η συμπαιγνία των ωμοπλατών είναι εμφανέστατη από τις άκρες τους που εξέχουν πολύ από τα ακρώμια. Κατόπιν σιγά σιγά σηκώνεται λίγο και μένει σε φέρμα, όπως περιέγραψα, λίγο πολύ, κοντά στη γη.

Αν κατά τον καλπασμό μπει απότομα σε μία άμεση οσμή θηράματος, όσο λίγα και αν είναι τα χόρτα, εξαφανίζεται χάμω, σαν από μαγεία να τον κατάπιε η γη. Πλησιάζοντας, το βρίσκουμε σε απίστευτα συνεσταλμένες, σπασμωδικές, άκαμπτες στάσεις.

Η διαφορά της συμπεριφοράς, που προηγείται από τη φέρμα, μεταξύ του πόιντερ και του αγγλικού σέττερ, ακόμη και σε ίση οσφρητική δύναμη, το πόιντερ να φερμάρει περισσότερο, καθόσον αντιλαμβάνεται ότι η όρθια και πρότερη δράση του δε θα του επέτρεπε να πλησιάσει υπερβολικά το θήραμα, ενώ το αγγλικό σέττερ γνωρίζει ότι η ενεδρευτική και καλυμμένη δράση του επιτρέπει να τολμά περισσότερο.

Όταν το θήραμα προσπαθεί να απομακρυνθεί περπατώντας (κοταρίζει), το αγγλικό σέττερ το ακολουθεί απασχολούμενο να μη χάσει ποτέ την επαφή, χωρίς να το εγκαταλείψει εθελουσίως και για να το ξαναβρεί, στον ευνοϊκό άνεμο, γίνεται άλλοτε φίδι και άλλοτε πάνθηρας, μακραίνει συχνά σε απίθανο τρόπο, επιδεικνύοντας τις ποικιλότερες στάσεις, που ο σχεδόν φιλήδονος οργανισμός της στιγμής επιβάλλει στο εύκαμπτο και πλαστικό σώμα του.

Πρέπει να έχουμε υπόψη ότι η «γατίσια» δράση του είναι πάντοτε τόσο χαμηλή και ερπυστική όσο περισσότερο τα αγγλικό σέττερ φοβάται να γίνει ορατό από το θήραμα

(ακάλυπτο έδαφος). Όταν, αντίθετα, υποβοηθείται από εντελώς ευνοϊκό άνεμο και από επαρκώς αναπτυγμένη βλάστηση, τότε η όλη εργασία του είναι ψηλότερη σε απόσταση και λιγότερο σε φιλύποπτη, οι δε φέρμες του είναι όρθιες με μόλις λυγισμένα τα σκέλη του.

Εικόνα 10. Το Αγγλικό Σέττερ σε στάση φέρμας όπου διακρίνονται το λυγισμένο δεξί εμπρός πόδι, καθώς και η τεντωμένη ουρά.

11. Συμπέρασμα

Κλείνοντας την εργασία αυτή, συμπεραίνουμε πως το σκυλί τύπου σέττερ είναι περίλαμπρης χάρης και καταγωγής, και ευγενικό στη συμπεριφορά του. Από τα παλιά κιόλας χρόνια βοήθησε τους ανθρώπους και τους κρατούσε συντροφιά, ενώ σήμερα εξελίχθηκε σε ένα εξαιρετικό σκύλο κυνηγιού με άριστες επιδόσεις, έχοντας τεράστιο πείσμα, αντίληψη και όσφρηση. Αυτές οι ιδιότητές του σε συνδυασμό με την ευγένειά του το έχουν καταστήσει ως ένα από τα κορυφαία κυνηγετικά σκυλιά του κόσμου.

Από τις τρεις φυλές σέττερ οι οποίες είναι το Αγγλικό Σέττερ, το Ιρλανδικό Σέττερ και το Γκόρντον Σέττερ, το πιο διαδεδομένο στον κόσμο και στην Ελλάδα είναι το Αγγλικό Σέττερ. Αυτό έχει πλέον περιθωριοποιήσει τις άλλες δύο φυλές μόνο σε τοπικά επίπεδα και πλέον όταν λέγεται το όνομα σέττερ, εννοείτε το Αγγλικό.

12. Βιβλιογραφία

- Διατροφή του σκύλου . Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Εργαστήριο Διατροφής ζώων. ISBN 960-351-091-2
- Successful Dog Breeding 2nd . Howell Bookhouse . New York. ISBN 0-87605-740-7
- Εγχειρίδιο Κυνοφιλίας – Εκπαίδευση σκύλων – Εκδόσεις Καρακωτσόγλου . Joan Palmer
- Τσερβένη-Γούση, Α., 1992. Φυλές και Στοιχεία Εκτροφής Σκύλου και Γάτας. Εκδόσεις Art of text , Θεσσαλονίκη , σελ 1-259 . ISBN 960-312-012-X
- Το κυνήγι . S. Perosino . Εκδόσεις Κισσός Τόμος 2^{ος} Σελ 455-458 ISBN 960-352-088-2
- Το κυνήγι . S. Perosino . Εκδόσεις Κισσός Τόμος 4^{ος} Σελ 373-382 ISBN 960-352-088-3

Διαδίκτυο

- www.Kynigos.gr
- www.Kynigotopos.gr
- www.Setter Dogs.com
- www.Welcome to Setter Dogs.com
- www.English Setter Dog Information and Pictures
- www.setterdogs.com/